

توراه اور • پاراشاها ויצא • مامار 5

וישכם לבן בבקר וינשק לבניו ולבנותיו ויברך אתהם כו'

«و لابان صبح زود برخاست و پسران و دخترانش را بوسید»

تَجَلَّى آشْكَارِ الْوَهِيَّةِ ה' که از پدران قوم صادر شد، از راه مرتبه اسباط به نفوس عادی می‌رسد: شفقت بر جرقة الهی خویش که در دعا برانگیخته می‌شود، رحمت برین را از سپیدی برین «لابان» که ورای همه عوالم است به پایین می‌کشد؛ سپس این رحمت در سراسر روز به توراه و فرمان‌ها (מצוות, mitzvos) راه می‌یابد.

تقديم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربه، رب لیوی ییتسخاک

LikuteiTorah.com

پاراشای حسیدی

/likuteitorah.com/fa/torah-ohr/vayeitzei/5

مقصود اصلی

تجلی آشکار الوهیت **ה'** که از پدران قوم صادر شد، از راه مرتبه اسباط به نفوس عادی می‌رسد: شفقت بر جرقه الهی خویش که در دعا برانگیخته می‌شود، رحمت برین را از سپیدی برین «لابان» که ورای همه عوالم است به پایین می‌کشد؛ سپس این رحمت در سراسر روز به تورا و فرمان‌ها (**מצוות**, mitzvos) راه می‌یابد.

در هر بخش: متن عبری، سپس ترجمه، و پس از آن توضیحی کوتاه زیر خطی طلایی. شماره‌های کوچک در متن عبری، یادداشت‌های پایان متن هستند.

خلاصه مامار

مامار با صفات بزرگی و توانایی آغاز می‌شود که از حیث صورت مؤنث‌اند، زیرا از نور بی‌پایان (**אור אין סוף**, Or Ein Sof) دریافت می‌کنند. به واسطه پدران قوم، که خودنهی‌گری (**ביטול**, bittul) آنان را به مرکب بدل کرد، این صفات به صورت عشق و هیبت آنان آشکار شد. مقصود آن است که این تجلی در هر نفس یهودی احساس شود، نه آنکه تنها به صورت ایمانی در فکر بماند؛ ایمانی که میل می‌تواند آن را متزلزل کند. با این حال، پدران قوم به عالم صدور (**אצילות**, Atzilus) تعلق دارند و بیشتر نفوس تاب تجلی آنان را ندارند. این تجلی از راه اسباط به عوالم فرودین می‌رسد؛ همان‌گونه که شاخه‌ای از درخت امتداد می‌یابد، و ندای اشعیا (**ישעיהו**)، «به‌خاطر اسباط بازگرد»، در تبعید بیانگر همین امید است. خدمت اسباط، شفقت بر نفس خویش است که با اندیشیدن به عظمت **ה'** در دعا برانگیخته می‌شود. این برانگیختگی از پایین (**אתערותא דלתתא**, isarusa dilesata) رحمت را از بالا فرامی‌خواند و شناخت (**דעת**, Daas) محسوس را به قلب می‌آورد. خود پیوند از رحمت برینی سرچشمه می‌گیرد که ورای زنجیره نزول عوالم (**השתלשלות**, hishtalshelus) است: سپیدی برین، «لابان». بوسه و برکت او همان رحمتی است که هر صبح به اسباط و دو عالم می‌رسد؛ این رحمت پس از دعا کنار می‌رود و یعقوب (**יעקב**) آن را به تورا و فرمان‌ها می‌برد.

طرح کلی

- 1** **بزرگی و توانایی در مقام دریافت**
صفات بزرگی و توانایی از نور بی‌پایان دریافت می‌کنند؛ آشکار شدن آن در عشق ابراهیم (**אברהם**)، عملی از فروتنی الهی است.
2-11
- 2** **پدران قوم به‌مثابه مرکب**
پدران قوم از راه خودنهی‌گری، صفات خود **ה'** را آشکار کردند؛ مقصود آن است که هر نفس تجلی را احساس کند، نه آنکه به ایمانی ناپایدار در فکر بسنده شود.
4-31
- 3** **اسباط، تجلی را به پایین می‌رسانند**
نفوسی که ریشه در عوالم فرودین دارند، تجلی پدران قوم را از راه اسباط دریافت می‌کنند؛ اسباط، دوازده امتداد سه پدر قوم‌اند، چنان‌که ندای اشعیا در تبعید نشان می‌دهد.
51
- 4** **شفقت بر نفس**
خدمت اسباط شفقت بر جرقه الهی خویش است که با اندیشیدن به عظمت **ה'** در دعا برانگیخته می‌شود؛ این شفقت رحمت را از بالا فرومی‌آورد و شناخت محسوس را به قلب می‌رساند.
7-61

پیوند میان پایین و بالا از رحمت برینی می‌آید که ورای همه عوالم است: سپیدی برین تغییرناپذیر. هر عبارت آیه جریان‌یافتن آن در دعای صبح و ادامه‌یافتنش در تورا و مِצוות را توصیف می‌کند.

مفاهیم کلیدی

پدران قوم به‌مثابهٔ مرکبِ האבות הן הן המרכבה

پدران قوم سراسر در برابر ارادهٔ ה' خودنفی‌گر بودند، همچون مرکبی در برابر سوارش؛ ازاین‌رو صفاتِ خودِ ה' در عشق و هیبتِ آنان آشکار شد.

مرتبهٔ اسباط בחינת ומדרגת השבטים

امتدادِ تجلّیِ پدران قوم به عوالمِ فرودین، به صورتی که هر نفیسِ یهودی تاپِ آن را دارد؛ واژهٔ שבט (shevet) هم به‌معنای شاخه است و هم امتداد‌دادن.

شفقت (רחمنות, rachmanus) רחمنות

رحمت بر جرقهٔ الهیِ نفیسِ خویش که از سرچشمه‌اش فروافتاده است؛ این صفتِ یعقوب است، آن‌گاه که به اسباط می‌رسد، و با شناخت همراه است.

برانگیختگی از پایین و از بالا אתערותא דלתתא ואתערותא דלעילא

آغازگریِ انسان که پاسخی الهی را فرامی‌خواند؛ در اینجا، شفقتی که در دعا برانگیخته می‌شود، رحمتِ برین را فرومی‌آورد.

شناخت به‌مثابهٔ آگاهی محسوس דעת והרגשה

شناختِ ה' که چنان در قلب احساس می‌شود که گویی شخص او را می‌بیند و اراده را استوار می‌سازد؛ برخلاف ایمانی که تنها در فکر نگه داشته می‌شود.

سپیدی برین לובן העליון

«لابان» در قداست: نور ذاتِ ה'، همچون سفیدی که خود چیز است، نه رنگی که با رنگ‌دانه پدید آید؛ سرچشمهٔ رحمتِ برین، ورای زنجیرهٔ نزولِ عوالم.

درهم‌پیچیده و نقطه‌مند עקודים ונקודים

نام مرتبه‌هایی که تنها در هنگام نزول وجود دارند؛ در سرچشمهٔ خود وجودی جداگانه ندارند، ازاین‌رو سرچشمه می‌تواند یکی را بی‌تغییر به دیگری بدل کند.

بزرگی و توانایی در مقام دریافت

1 ویشכם לבן בבקר^{1,2} وینשק לבניו ולבנותיו ויברך אתהם כו'. הנה כתיב לך ה' הגדולה והגבורה כו'.

«وَلَابَانَ (لَبَن) بامدادان برخاست، پسران و دخترانش را بوسید و آنان را برکت داد، و غیره.»

این گفتار (مأמר) با آیه‌ای آغاز می‌شود که رفتنِ لَبان از نزد یعقوب (יעקב) پس از پیمانشان را وصف می‌کند؛ آیه‌ای که گفتار (مأמר) بعدتر آن را وصفِ مرتبه‌ای برین خواهد خواند.

بلشون³ نکבה שהם בחי' מקבלים מאור א"ס ב"ה כי באור א"ס ב"ה בעצמו לא שייך לשון גדולה שבמקום גדולתו כו'.^{4,5}

اکنون نوشته شده است: «بزرگی و قدرت، ای ה'، از آنِ توست، و غیره»؛ این واژه‌ها به صورت مؤنث آمده‌اند، زیرا آن‌ها مرتبه دریافت‌کنندگان از نور بی‌پایان (אור אין סוף, Or Ein Sof)، متبارک باد او، هستند. زیرا خود نور بی‌پایان، متبارک باد او، را نمی‌توان «بزرگ» خواند؛ چراکه «در جایگاه بزرگی او، و غیره»؛

سپس ستایش داوود را می‌آورد: «بزرگی و قدرت از آنِ توست، ای ה'». واژه‌های عبری «بزرگی» (גדולה, gedulah) و «قدرت» (גבורה, Gevurah) مؤنث‌اند و صورت مؤنث نشان‌دهنده دریافت‌کننده است: این صفات نور خود را از نور بی‌پایان دریافت می‌کنند. خود نور بی‌پایان «بزرگ» خوانده نمی‌شود؛ زیرا چنان‌که حکیمان می‌گویند، هر جا بزرگی او را می‌یابی، فروتنی او را نیز می‌یابی: آنچه ما بزرگی او می‌خوانیم، فروآمدن او در صفات است.

2 והנה גדולה היא מדת אברהם וכמ"ש ואגדלה שמך.⁶ וזהו שאומרים אלקי אברהם כו' ושבתו של הקב"ה הוא שכך ענוותנותו⁷ ית' כו' שנמשך ונתפשט אור א"ס ב"ה כ"כ [כל כך] עד שיהיה שורה ומתגלה במדת אברהם אוהבי⁸ כו'.

اکنون، بزرگی صفتِ ابراهیم (אברהם) است، چنان‌که آمده است: «و نامت را بزرگ خواهم کرد.» و این [معنای] آن چیزی است که می‌گوییم: «الکی اברהם و جز این‌ها.» و ستایشِ قدوسِ متبارک (קב"ה / קודשא בריך הוא, Kudsha Brich Hu) این است که فروتنی او چنین است، تبارک باد، و جز این‌ها؛ نور بی‌پایان (אור אין סוף, Or Ein Sof)، متبارک باد، چنان فروکشیده و گسترده می‌شود که در صفتِ ابراهیم، «که مرا دوست می‌دارد»، قرار گیرد و آشکار شود، و جز این‌ها.

بزرگی، یعنی مهر (חסד, Chesed) یا مهرورزی گسترده، صفتِ ابراهیم است؛ چنان‌که ه' به او وعده داد: «نامت را بزرگ خواهم کرد.» از این‌رو، دعا عبارت «الکی اברהם» را دربارهٔ ه' به کار می‌برد. آلتِ ربه (אדמו"ר הזקן) فروتنی ه' را نشانهٔ آن می‌داند که نور بی‌پایان او تا آن اندازه به پایین می‌رسد که در عشقِ انسانی چون ابراهیم قرار گیرد و آشکار شود؛ همان ابراهیمی که ه' او را «کسی که مرا دوست می‌دارد» خواند.

پدران قوم به مثابه مرکب

3 והנה האבות הן הן המרכבה^{9,10} שהיו כל ימיהם בבחי' בטול כו' ועי"כ [ועל ידי כך] זכו להשראת השכינה
 اور א"ס ב"ה בגילוי ממש שיהיה اور א"ס ומדותיו הם המתגלים בנפשם¹¹ אברהם אוהבי¹² ופחד
 יצחק¹³ כו'.

اکنون، پدران خود مرکب‌اند؛ زیرا در تمام روزگار زندگی‌شان در حال خودنهی‌گری (بی‌تول، bittul) بودند و مانند آن؛ و از این
 راه، شایسته سکونت حضور الهی (שכינה، Shechinah) شدند: نور بی‌پایان (اور אין سوف، Or Ein Sof)، که متبارک است،
 به‌گونه‌ای آشکار و بالفعل در آنان حاضر شد؛ چنان‌که این نور بی‌پایان و صفاتش بودند که در جان‌هایشان آشکار می‌شدند:
 «ابراهیم (آברהام)، دوستدار من» و «هیبت اسحاق (יצחק)» و مانند آن.

حکیمان گفتند که پدران «مرکب» برای ه' بودند؛ همان‌طور که مرکب جز اراده سوارش اراده‌ای از خود ندارد، آنان نیز در تمام زندگی‌شان
 یکسره به او سپرده بودند. به سبب این خودنهی‌گری، حضور الهی آشکارا در آنان قرار گرفت؛ چنان‌که عشق و هیبت خود آنان، همان صفات
 الهی بود که در جان‌هایشان آشکار می‌شد: عشق ابراهیم و «هیبت اسحاق».

4 והן הן מדות גדולותיו וגבורותיו של הקב"ה עצמו שנמשך ونשתלשל למטה על ידיהם להיות¹⁴ גילוי
 اور א"ס ב"ה בכלל נפשות ישראל בבחי' גילוי ממש ולא במחשבה בעלמא שכל ישראל מאמינים¹⁵ בני
 מאמינים¹⁶ כו'

و اینها خود، صفات عظمت و قدرت ه' هستند؛ صفاتی که به‌واسطه پدران به پایین کشیده و نازل شدند تا نور بی‌پایان (اور אין
 سوف، Or Ein Sof)، متبارک باد، در عموم نفوس اسرائیل به‌صورت تجلی‌ای بالفعل آشکار شود، نه صرفاً در اندیشه؛ زیرا همه
 اسرائیل «باورمندند، فرزندان باورمندان» و الی آخر.

عشق و هیبت پدران، صفات عظمت و قدرت خود ه' است و از طریق پدران نازل شد تا نور بی‌پایان در همه نفوس یهود آشکار شود. مقصود
 آن است که این آشکارشدن، تجلی‌ای بالفعل و محسوس باشد، نه صرفاً ایمانی انتزاعی که هر یهودی به‌عنوان «باورمند، فرزند باورمندان»
 دارد.

**כי המחשבה היא ברשותו של אדם אל כל אשר יחפוץ ישנו¹⁷ והחפץ ימלא את לבו ומחשבתו להטותה
 פעמים כך ופעמים כך.**

زیرا اندیشه در اختیار خود انسان است: «به هر سو که بخواهد، آن را می‌گرداند»؛ و خواست می‌تواند دل و اندیشه او را پُر کند
 و آن را گاه به این سو و گاه به آن سو متمایل سازد.

ایمانی که تنها در اندیشه جای دارد، استوار نیست؛ زیرا اندیشه تابع خواست است و خواست آن را گاه به یک سو و گاه به سوی دیگر
 می‌کشد. عبارت «به هر سو که بخواهد، آن را می‌گرداند» برگرفته از آیه‌ای درباره دل پادشاه است که در دست ه' است.

اسباط، تجلی را به پایین می‌رسانند

5 **וצריך שיהיה החפץ והרצון תקוע במקום נאמן¹⁸ והוא ע"י הדעת והכרה בבחי' הרגשה כאלו רואה כו' וכמארז"ל [وكمأمر ربوتينو זכرونם לברכה] על אברהם אבינו ע"ה [עליו השלום] שהכיר את בוראו^{19, 20} כו'.**

و میل و اراده باید در «جایی استوار» جای گیرد؛ و این از طریق شناخت (دעת، Daas) و تشخیص حاصل می‌شود، به صورت ادراکی محسوس، گویی انسان می‌بیند و الی آخر؛ چنان‌که حکیمان ما، یادشان گرامی باد، دربارهٔ پدرمان ابراهیم (آברהם)، که آرامش بر او باد، گفتند که آفریدگارش را شناخت و الی آخر.

برای آن‌که ایمان استوار باشد، اراده باید در «جایی استوار» جای گیرد؛ و این از طریق Daas حاصل می‌شود: شناختی محسوس از ه'، چنان‌زنده که گویی انسان او را می‌بیند. ابراهیم نمونهٔ این امر است، زیرا حکیمان می‌گویند او آفریدگارش را با فهم خود شناخت.

אך המשכת גילוי זה מבחי' מעלת ומדרגת האבות עצמם כו' כי האבות היו בבחי' מרכבה דאצי' דאיהו וגרמוהי חד ולא כל נפש תוכל שאת גילוי זה.

اما پایین‌آوردن این تجلی از مرتبه و درجهٔ خودِ پدران، و الی آخر، [برای هر نفسی میسر نیست]؛ زیرا پدران مرکبِ عالمِ صدور (أصילות، Atzilus) بودند؛ جایی که «او و ظرف‌هایش (ایه‌و و گرموهِی، ihu vegarmohi) یکی‌اند»، و هر نفسی تاپِ تحمل این تجلی را ندارد.

تجلیِ خودِ پدران از عالمِ Atzilus می‌آید؛ جهانی که در آن ه' و صفاتش یکی‌اند، و نفوسِ عادی نمی‌توانند تجلی‌ای با چنین شدت را در خود جای دهند. بنابراین، چیزی لازم است تا این تجلی را به مرتبه‌ای فرود آورد که بتوانند دریافتش کنند.

אבל להיות גילוי זה נמשך ונשתלשל בבי"ע ששם מושרשות נפשות כלל ישראל הוא ע"י בחי' ומדרגת השבטים

اما برای آن‌که این تجلی به عوالمِ آفرینش (ברیאה، Beriah)، صورت‌بخشی (יצירה، Yetzirah) و عمل (עשיה، Asiyah) کشیده و نازل شود، جایی که نفوس همهٔ اسرائیل ریشه دارند، این امر از طریق مرتبه و درجهٔ قبایل انجام می‌شود.

بیشتر نفوسِ یهودی در عوالمِ فروتر Beriah، Yetzirah و Asiyah ریشه دارند. تجلی از طریق مرتبهٔ قبایل، پسران یعقوب، به آنان می‌رسد.

כי שבת הוא לשון המשכה כמו כוכבא דשביט^{21,22} וגם לשון שבת וענף מן האילן הגדול שהם²³ בבחי' מרכבה לעלמא דאתגליא בבחי' (הים)

زیرا قبيله (שבט, shevet) بر کشیده شدن دلالت دارد، چنان که در ستاره دنباله دار (کوکبا دشبیت, kochva deshavit)؛ و نیز واژه ای برای چوب دستی و شاخه ای از درخت بزرگ است.

واژه shevet، به معنای قبيله، بر کشیده شدن دلالت دارد؛ چنان که در تعبیر آرامی kochva deshavit، یعنی ستاره دنباله دار، که نورش به بیرون امتداد می یابد؛ این واژه همچنین به معنای چوب دستی یا شاخه ای است که از درختی بزرگ می روید.

עמד על י"ב בקר²⁴ הם בבחי' י"ב שבטים כנגד ארבע חיות המרכבה²⁵ פני אדם²⁶ כו'

زیرا آنان مرکبی برای جهان آشکار (עלמא دאתגליا, alma de'isgalya) هستند؛ در جنبه «دریا» که «بر دوازده گاو ایستاده بود»، و آنها همان دوازده قبيله اند، متناظر با چهار موجود زنده مرکب (حיות, Chayos)، یعنی صورت انسان و الی آخر.

قبایل مرکبی برای «جهان آشکار» هستند - که در قبلا، فرمانروایی (ملכות, Malchus) است و عوالم فروتر از آن پدید می آیند - همچون «دریای» برنزی معبد سلیمان، که بر دوازده گاو ایستاده بود: دوازده قبيله، متناظر با چهار چهره موجودات زنده در رؤیای مرکب حزقیال (یحזקאל). همان گونه که گاوها دریا را حمل می کردند، قبایل نیز تجلی پدران را به عوالم پایین تر می رسانند.

וכל א' כלול מג' אבות²⁷ הרי י"ב ומשמם נמשך השפעת והמשכת גילוי אלקותו ית' בכלל הנפשות של ישראל שבבחי' ומדרגת השבטים יכולים כל ישראל שאת בנפשם.

و هر یک شامل سه پدر است، پس دوازده می شوند؛ و از آنجا تأثیر و امتداد تجلی الوهیت او، متبارک باد، به طور کلی در نفوس اسرائیل جریان می یابد؛ زیرا همه اسرائیل می توانند مرتبه و درجه قبایل را در جان های خود تاب آورند.

هر یک از چهار چهره، هر سه پدر را دربرمی گیرد و بدین ترتیب عدد دوازده، شمار قبایل، به دست می آید. از طریق این مرتبه، که هر یهودی می تواند تاب آن را بیاورد، تجلی الوهیت به همه نفوس یهودی جریان می یابد.

וזהו שאמר הנביא על הגלות (ונתקן בתקון חצות) למה תתענו²⁸ ה' מדרכך תקשיח לבנו מיראתך שוב למען עבדיך²⁹ שבטי נחלתך.

و این است معنای سخن پیامبر درباره تبعید - که در تیکون چتسوس (Tikkun Chatzos، تیکون حצوت) گنجانده شد -: «چرا، ه، ما را از راه هایت به بیراهه می بری و دل ما را از هیبت تو سخت می گردانی؟ به خاطر بندگان بازگرد، یعنی قبایل میراثت.»

این آیه از اشعیا (ישعיהو)، که در مرثیه نیمه شب Tikkun Chatzos خوانده می شود، می پرسد چرا ه، می گذارد از راه ها و هیبت او منحرف شویم، و به درگاهش التماس می کند که به خاطر قبایل بازگردد. Alter Rebbe آن را مرثیه ای بر تبعید می خواند که امید خود را در قبایل می یابد.

פי' מזדרכך מדת אברהם שנאמר עליו (בראשית יא) הלוח ונסוע הנגבה³⁰ כו' ומיראתך מדת יצחק כו'

توضیح: «از راه‌های» به صفتِ ابراهیم اشاره دارد که درباره‌اش گفته شده است (برאשית 11): «می‌رفت و به سوی جنوب سفر می‌کرد» و الی آخر؛ و «از هیبت تو» به صفتِ اسحاق (יצחק) اشاره دارد و الی آخر.

«راه‌های» به صفتِ ابراهیم اشاره دارد، زیرا درباره‌ی ابراهیم گفته شده است که «می‌رفت و سفر می‌کرد»؛ و «هیبت تو» به صفتِ هیبتِ اسحاق اشاره دارد. آیه مورد استناد در پیدایش ۱۲:۹ است، هرچند متن فصل ۱۱ را ذکر می‌کند.

וקובל הנביא למה תתענו ותקשיח לבנו ממדת אברהם ויצחק להיות רחוקים מאור פני ה' שיתגלה עלינו ולהיות בגלות אדום הם ענייני עוה"ז כו'

و پیامبر می‌نالد: چرا ما را به بیراهه می‌بری و دل ما را نسبت به صفتِ ابراهیم (آברהם) و اسحاق (יצחק) سخت می‌گردانی، تا از آشکار شدنِ نورِ چهرهٔ ه' بر ما دور بمانیم و در تبعیدِ ادوم، یعنی اشتغالاتِ این جهان، باشیم و غیره؟

پیامبر می‌نالد که در تبعیدِ ادوم، یعنی غرق شدن در امور دنیوی، از آشکار شدنِ عشق و هیبتِ پدران و از نورِ چهرهٔ ه' محرومیم.

על כל פנים שוב למען עבדיך שבטי נחלתך כלומר שעם היות שבחי' מעלות ומדרגת האבות עצמם אינו שורה ומתגלה בנפש האדם בגלות אבל ע"י³¹ השתלשלו' [השתלשלות] בחי' ומעלת השבטים יוכל להיות גילוי זה בכל נפש מישראל:^{32, 33}

بااین‌همه: «به‌خاطر بندگان بازگرد، قبایلِ میراثت»؛ یعنی، هرچند مرتبه و درجهٔ خودِ پدران در تبعید در جانِ انسان قرار نمی‌گیرد و آشکار نمی‌شود، بااین‌حال از طریقِ زنجیرهٔ نزولِ مرتبه و مقامِ قبایل (השתלשלות, hishtalshelus)، این آشکار شدن می‌تواند در هر جانِ یهودی حضور یابد.

حتی هنگامی که مرتبهٔ خودِ پدران نمی‌تواند در جانِ انسان در تبعید جای گیرد، پیامبر از ه' می‌خواهد که «به‌خاطر قبایل» بازگردد. از طریقِ مرتبهٔ قبایل، که مرتبهٔ پدران را به مراتبِ فروتر می‌رساند، این آشکار شدن همچنان می‌تواند به هر جانِ یهودی برسد.

بخش 4 • 6-7

شفقت بر نفس

6 והנה מדתו של יעקב³⁴ אבינו ע"ה [علיו השלום] היא בחי' הרחמים העליונים שאפילו על כל עולמות³⁵

שייך ونופל³⁶ בחינת הרחמנות כו'

اکنون، صفتِ پدرمان یعقوب (יעקب)، علیه‌السلام، مرتبهٔ رحمت‌های برین است؛ زیرا کیفیتِ شفقت حتی دربارهٔ همهٔ عوالم نیز جاری و صادق است، و غیره؛ چنان‌که در جای دیگری توضیح داده شده است.

صفتِ یعقوب رحمتِ برین است؛ شفقتی چنان فراگیر که حتی عوالمِ برتر را نیز دربرمی‌گیرد. در مقایسه با بی‌نهایتیِ ه'، حتی آن عوالم نیز هیچ‌اند؛ ازاین‌رو، آن‌ها نیز موضوعِ شفقت‌اند.

כמ"ש במ"א ומדרגות השבטים יוצאי ירך יעקב³⁷ הם במדרגה שלמטה הימנו דהיינו לעורר רחמים רבים על ניצוץ אלקות השורה בנפשו

و مراتب قبایل، «که از ران یعقوب بیرون آمدند»، مرتبه‌ای پایین‌تر از او دارند؛ یعنی برانگیختنِ رحمتِ فراوان بر جرقة الهی‌ای که در نفسِ آدمی جای دارد،

قبایل، پسرانِ یعقوب، مرتبه‌ای پایین‌تر از او دارند و خدمتشان برانگیختنِ رحمتِ فراوان بر جرقة الهی در نفسِ خود انسان است. این نوع شفقتی است که آدمی عادی نیز می‌تواند به آن دست یابد.

ע"י התבוננותו בגדולת א"ס ב"ה איך שהוא רם ונשא³⁸ וכולא קמיה כלא חשיבי³⁹ ובטול כל הנבראים במקורם ובכללם גם נפשו כשהיתה במקור חוצבה חלק

به واسطه تأملِ آدمی در عظمتِ بی‌نهایتِ مطلق (אין סוף, Ein Sof)، متبارک باد، و در این‌که او چه‌قدر بلندمرتبه و والامقام است و «همه در پیشگاهش هیچ به شمار می‌آیند»، و نیز در خودنهی‌گری (ביטול, bittul) همه آفریدگان در سرچشمه‌شان؛ و در میانِ آنان، نفسِ خودِ آدمی نیز، آن‌گاه که در سرچشمه‌ای بود که از آن تراشیده شده بود،

رویش کار، تأمل است: آدمی می‌اندیشد که ה' چه‌قدر بلندمرتبه است، همه آفریدگان در پیشگاهش هیچ‌اند و در سرچشمه خود در حالتِ خودنهی‌گری‌اند. نفسِ خودِ آدمی نیز از همین آفریدگان است؛ نفسی که در سرچشمه‌اش از ה' تراشیده شده بود.

אלוה ממעל⁴⁰ ממש שהיתה בטלה באור א"ס ממש ואיך ירדה פלאים⁴¹ מטה מטה מאיגרא רמא⁴² כו' ולפי רבוי ואריכות ההתבוננות כך תגדל הרחמנות ביתר שאת.⁴³

«به‌راستی جزئی از ذاتِ الهی برین» بود، آن‌گاه که به‌راستی در نورِ بی‌پایان (אור אין סוף, Or Ein Sof) در حالتِ خودنهی‌گری بود؛ و این‌که چگونه به‌طرزی شگفت، پایین و پایین، «از فرازی بلند» فرود آمده است، و غیره. و به‌اندازهٔ فراوانی و طولانی‌بودنِ تأمل، شفقت نیز با شدتی فزاینده رشد می‌کند.

نفس در سرچشمه‌اش «جزئی از ذاتِ الهی برین» بود و به‌تمامی در نورِ بی‌پایان جذب شده بود؛ سپس «از فرازی بلند» به درونِ بدن، در این جهان، فرود آمده است. هرچه آدمی این نزول را طولانی‌تر و ژرف‌تر به تأمل بگیرد، شفقتش بر نفسِ نیرومندتر می‌شود.

ועד"ז נתקן כל סדר התפלה ובפסוד"ז [ובפסוקי דזמרה] שכמה פסוקים המספרים בשבחו ש"מ [של מקום] בעילוי אחר עילוי שמזה תגדל הרחמנות על ירידת הניצוצ וריחוקן מאור א"ס ב"ה כנ"ל.

ו בר همین اساس، سراسر ترتیب نمازها سامان یافته است؛ در **פסוקי דזמרה** (**פסוקי דזמרה**, Pesukei deZimra) [آیات ستایش] نیز آیات بسیاری، که ستایش حاضر همه جا، متبارک باد، را بازمی گویند، اوج گیری ای پس از اوج گیری دیگر را وصف می کنند؛ از این رو، شفقت بر فرود آمدن جرقه و دوری آن از نور بی پایان، متبارک باد، چنان که پیش تر گفته شد، فزونی می یابد.

نمازها برای همین منظور ترتیب یافته اند: **پسوکي دזמרה**، سرودها و آیات ستایشی که نماز صبح با آنها آغاز می شود، **ה'** را با تعابیری پیوسته برتر می ستاید. هرچه آدمی عظمت **ה'** را بهتر دریابد، بیشتر احساس می کند که جرقه نفس تا چه اندازه فرود آمده است و شفقتش فزونی می گیرد.

7 והנה ע"י שמתעורר בחי' הרחמנות באתעדל"ת [באתערוהא דלתתא] אתעדל"ע [אתערוהא דלעילא] כמו למשל השבט וענף של אילן שכופפין אותו כו' אזי נמשך כל האילן.

اکنون، هنگامی که صفت رحمت به صورت برانگیختگی از پایین (**אתערוהא دלתתא**, isarus dilesata) برانگیخته می شود، [در پی آن] برانگیختگی از بالا (**אתערוהא دלעילא**, isarus dileila) پدید می آید؛ چنان که برای نمونه، چون چوب و شاخه درختی را خم کنند و جز آن، آن گاه تمام درخت نیز کشیده می شود.

رحمتی که در انسان برانگیخته می شود، «برانگیختگی از پایین» است و «برانگیختگی از بالا» را فرامی خواند؛ یعنی پاسخی از سوی **ה'**. مثال، شاخه است: آن را خم کنید، و تمام درخت نیز به دنبال آن کشیده می شود.

כך הוא ע"י אתעדל"ת [אתערוהא דלתתא] זו שמבחי' ומדרגת השבטים גורם אתעדל"ע [אתערוהא דלעילא] בחי' רחמים רבים להיות נמשך גילוי אור א"ס ב"ה ובחי' מעלות ומדרגות האבות בבחי' גילוי ממש בנפשו دهיינו בחי' דעת והרגשה כאילו רואה כו'.

همچنین، به واسطه این برانگیختگی از پایین، از مرتبه و درجه اسباط، برانگیختگی از بالا پدید می آید؛ یعنی مرتبه رحمت بسیار، تا تجلی نور بی پایان (**اور אין سوف**, Or Ein Sof) (متبارک باد او)، و نیز مرتبه و درجات پدران، به صورت تجلی ای بالفعل در نفس انسان فرود آید؛ یعنی مرتبه شناخت (**دעת**, Daas) و احساس حضوری، گویی انسان آن را می بیند و جز آن.

مرتبه اسباط، یعنی رحمتی که انسان نسبت به نفس خود دارد، شاخه است؛ هنگامی که این مرتبه برانگیخته شود، رحمت عظیمی را از بالا فرود می آورد. آن رحمت، تجلی نور بی پایان و مرتبه پدران را در نفس وارد می کند، به گونه ای که انسان آن را چنان زنده احساس می کند که گویی می بیند.

וכמאמר אבינו אב הרחמן⁴⁴ רחם נא עלינו ותן בלבנו בינה כו' שכדי להיות לבבנו מכון וכסא להשראת בינה ודעת בבחי' הרגשה בלב הוא ע"י הרחמנות

چنانکه در دعا آمده است: «ای پدر ما، ای پدر رحیم، بر ما رحم فرما و فهم (بیנה، Binah) را در دل هایمان قرار ده و جز آن؛ زیرا اینکه دل ما جایگاه و عرشی برای سکونت فهم و شناخت، به صورت احساسی در دل، شود، از رهگذر رحمت است،

دعای «ای پدر ما، ای پدر رحیم، بر ما رحم فرما و فهم را در دل هایمان قرار ده» ترتیب را نشان می دهد: نخست رحمت، سپس فهم. رحمت است که دل را برای جای گرفتن فهم و شناخت، به صورتی که در دل احساس شود، آماده می سازد.

כי הרחמנות והדעת תלוי זה בזה.⁴⁵ וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] (ברכות לג.) כל מי שאין בו דעה⁴⁶ כו':

زیرا رحمت و شناخت به یکدیگر وابسته اند. چنانکه حکیمان ما، یادشان گرامی، گفته اند (برכות 33a): «هر کس که شناخت ندارد و جز آن».

رحمت و شناخت به یکدیگر وابسته اند؛ چنانکه حکیمان گفته اند: «هر کس شناخت ندارد، رحم کردن به او ممنوع است»؛ و بدین سان این دو را به هم پیوند داده اند.

بخش 5 • 81-9

لابان، سپیدی برین

8 אך הנה גם לבחי' אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] שיהי' [שיהיה] תלוי באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] זו צ"ל בחי' המשכה מלמעלה והמשכה זו היא ממקור הרחמים עליונים שלמעלה מעלה מסדר השתלשלות ששם מקור ושרש הרחמים מה שאינו מושג ונתפס בסדר השתלשלות כלל

بااین حال، حتی برای آن که برانگیختگی از بالا (אתערותא דלעילא، isarus dileila) به این برانگیختگی از پایین (אתערותא دלתתא، isarus dilesata) وابسته باشد، باید افاضه ای از بالا به پایین صورت گیرد؛ و این افاضه از سرچشمه رحمت های برین است، سرچشمه ای که بسیار بسیار فراتر از نظم زنجیره نزول عوالم (השתלשלות، hishtalshelus) قرار دارد؛ زیرا سرچشمه و ریشه رحمت در آنجاست، و آن سرچشمه و ریشه در نظم השתלשלות به هیچ وجه درک یا دریافت نمی شود.

حتی این قاعده که برانگیختگی از بالا به برانگیختگی از پایین وابسته باشد، خود باید از مرتبه ای بالاتر سرچشمه بگیرد. سرچشمه آن رحمت برین است که ورای تمام زنجیره عوالم قرار دارد و در آن زنجیره نمی توان آن را درک کرد.

وكمأמר اלקي عולם برחמיך הרבים برחמיך דייקא כו' וכמ"ש במ"א⁴⁷ וזהו וישכם לבן⁴⁸ בבקר⁴⁹ פי' לבן דקדושה⁵⁰ הוא בחי' לובן העליון דהיינו בחי' אור עצמותו

چنانکه در دعا آمده است: «ای ه' جهان، به رحمت‌های فراوانت»؛ «به رحمت‌های خودت» - مشخصاً [مقصود است]، و الی آخر، چنانکه در جای دیگری توضیح داده شده است. و این [معنای] «و لَوَان (لَبَن، Lavan) سحرگاهان برخاست» است. توضیح: لَوَانِ قدوسیت، مرتبۀ سپیدی برین است؛ یعنی مرتبۀ نور ذات و حقیقت نور بی‌پایان (أور אין سوف، Or Ein Sof)، که متبارک است.

دعای صبح شبات می‌گوید: «ای ه' جهان، به رحمت‌های فراوانت»؛ تأکید بر «رحمت‌های تو» به رحمت خود ه' اشاره دارد که فراتر از مراتب مرتب‌شده است. آلتز ربه (أدمو"ر הזקן) اکنون به آیه بازمی‌گردد: «لَوَان» به معنای سفید است و «لَوَانِ قدوسیت» همان سپیدی برین است؛ یعنی نور ذات و حقیقت نور بی‌پایان.

ומהותו של א"ס [أور אין سوف] ב"ה כמשל מראה וגוון לבן⁵¹ שאינו דומה לכל המראות וגוונים שהגוונים שלהם נתהוו ע"י צבע משא"כ מראה וגוון לבן הוא עצמות הדבר ומהותו שלא נשתנה ולא נתהווה ע"י צבע.

چنانکه در تمثیل جلوه و رنگ سفید می‌بینیم: سفید مانند هیچ‌یک از جلوه‌ها و رنگ‌های [دیگر] نیست؛ رنگ‌های آن‌ها به‌واسطه رنگ‌آمیزی پدید آمده‌اند، حال آن‌که جلوه و رنگ سفید خود ذات و حقیقت آن چیز است؛ نه دگرگون شده و نه به‌واسطه رنگ‌آمیزی پدید آمده است.

هر رنگ دیگری از رنگ‌آمیزی چیزی پدید می‌آید، اما سفید خود آن چیز است و دگرگون نشده است. بنابراین، سپیدی برین نماد نور بی‌پایان در همان حالتی است که هست، پیش از آن‌که «رنگ» یا صفتی معین پیدا کند.

9 וכן הוא עד"מ אור א"ס ב"ה בעצמו ובכבודו دلית בי' [ביה] בחינת גוונין כלל دلית מחשבה תפיסא בי' [ביה]⁵² ואני ה' לא שנית⁵³ כתיב.

و همین‌گونه است، به‌عنوان تمثیل، درباره نور بی‌پایان (أور אין سوف، Or Ein Sof)، مبارک باد او، در ذات و جلال خویش؛ در او هیچ جنبه‌ای از رنگ‌ها نیست، زیرا «هیچ اندیشه‌ای به او دست نمی‌یابد»؛ و نوشته شده است: «من، ه'، تغییر نکرده‌ام.»

تمثیل سفیدی اکنون بر نور بی‌پایان در ذات خود منطبق می‌شود: در آن هیچ «رنگی» نیست، یعنی هیچ صفت معینی وجود ندارد، و هیچ اندیشه‌ای نمی‌تواند به آن دست یابد. آیه «من، ه'، تغییر نکرده‌ام» بیان می‌کند که هیچ‌چیز در آن دگرگون نمی‌شود.

ولكن كتيب והחליף את משכורת⁵⁴ עשרת מנים אם כה יאמר נקדים⁵⁵ כו'. שכל הבחי' עקודים ונקודים
נתהוו ונשתלשלו ממנו ובירידתם והשתלשלם הם נקראים בשם עקודים ונקודים

ازاین رو نوشته شده است: «مزد مرا ده بار تغییر داد؛ اگر چنین می گفت: "خال دار..."»؛ زیرا همه مراتب حلقه دار (عقودים, akudim) و خال دار (נקודים, nekudim) پدید آمدند و از او نزول کردند؛ و هنگام نزول و سلسله مراتب نزولشان، «حلقه دار» و «خال دار» نامیده می شوند؛

لاوان مزد یعقوب را از گوسفندان خال دار به حلقه دار و سپس دوباره به خال دار تغییر داد. در کابالا، «حلقه دار» (akudim) و «خال دار» (nekudim) نام مراحل آغازین فیضان الهی نیز هستند، و این نامها را فقط هنگامی می گیرند که از سرچشمه نزول می کنند.

משא"כ בראשיתם ומקורם הם בטלים ונכללים ואינם עולים בשם כלל ולכן יכול הוא להפך מבחי'
עקודים לבחי' נקודים ומנקודים לעקודים ואין זה שינוי לפניו ית' כב"י [כביכול] מאחר

اما در آغاز و سرچشمه خود، باطل و در آن مندرج اند و اصلاً به نامی خوانده نمی شوند. ازاین رو او می تواند [آنها را] از مرتبه حلقه دار به مرتبه خال دار و از خال دار به حلقه دار تبدیل کند؛ و این، به اصطلاح، در پیشگاه او، مبارک باد، دگرگونی نیست. این مراتب در سرچشمه خود به کلی باطل اند و هویت یا نامی جداگانه ندارند. از همین رو، لاوان علوی می تواند یکی را به دیگری تبدیل کند، بی آنکه در خود او دگرگونی ای رخ دهد.

שהם בטלים במציאות ואינם עולים בשם כלל לא שייך שם שינוי כלל (וזלע"ז) [זוה לעומת זה] לבן דקליפה
מחליף משכורתו ממש ברמאות).^{56, 57}

از آنجاکه در وجود باطل اند و اصلاً به نامی خوانده نمی شوند، در آنجا اصلاً مفهوم «تغییر» صدق نمی کند. (و در برابر آن، لاوان کلیپا (kelipah) در عمل مزد یعقوب را با فریب تغییر می دهد.)

هرگاه چیزی وجودی از خود نداشته باشد، تبدیل کردن آن از صورتی به صورت دیگر اصلاً تغییر به شمار نمی آید. عبارت داخلی پراتنز، لاوان کلیپا را که در داستان مزدها را با نیرنگ تغییر می داد، در برابر آن قرار می دهد.

והנה בחינת לבן דקדושה כנ"ל שם הוא מקור הרחמים העליונים מה שלמעלה מעלה מסדר
ההשתלשלות ואתערותא דילי' [דיליה] בבוקר דאברהם בחי' חסד

اکنون، در مرتبه لاوان قدوس، چنان که پیش تر گفته شد، سرچشمه رحمت های برین قرار دارد؛ سرچشمه ای که بسیار، بسیار فراتر از نظم زنجیره نزول عوالم (השתלשלות, hishtalshelus) است. و برانگیختگی آن «در بامداد» ابراهیم (אברהם, Avraham)، مرتبه مهر (חסד, Chesed)، است؛ چنان که نوشته شده است (בראשית 22): «و ابراهیم بامدادان زود برخاست.»

لاوان قدوس سرچشمه رحمت برین است و ورای سراسر زنجیره عوالم قرار دارد. این سرچشمه «در بامداد» برانگیخته می شود؛ بامداد، زمان ابراهیم و صفت مهر اوست، چنان که تورا می گوید: «و ابراهیم بامدادان زود برخاست»، هنگامی که به عقیداً رفت.

כמ"ש (בראשית כב) וישכם אברהם בבקר^{58, 59} להמשיך רחמים להיות אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] **תלוי באתעדל"ת** [באתערותא דלתתא] **המשכת הרחמים היא בבחי' חסד דאברהם.**

[این برخاستن] برای فرودآوردن رحمت است، تا برانگیختگی از بالا (אתערותא דלעילא, isarusa dileila) به برانگیختگی از پایین (אתערותא دלתתא, isarusa dilesata) وابسته باشد؛ فرودآوردن رحمت در جنبه مهر ابراهیم است. به واسطه مهر ابراهیم، رحمت برین فرود آورده می شود، تا پاسخی از بالا در پی برانگیختگی ای از پایین بیاید.

وكمأمر أהבת עולם אהבתנו כו' אבינו אב הרחמן כו'. וזהו וינשק לבניו⁶⁰ הם הם בחי' השבטים (שהם בני בניו ובני בנים הרי הם כבנים)^{61, 62, 63}

چنان که در دعا آمده است: «با عشقی جاودان ما را دوست داشته ای... ای پدر ما، ای پدر رحیم...» و این معنای «و پسرانش را بوسید» است: آنان همان مرتبه قبایلند (زیرا آنها پسران پسران او هستند، و پسران پسران همچون پسرانند)، یعنی مرتبه فرودآوردن برانگیختگی از بالا، چنان که پیش تر گفته شد.

برکت صبحگاهی «با عشقی جاودان ما را دوست داشته ای... ای پدر ما، ای پدر رحیم» عشق (مهر) را با رحمت پیوند می دهد. عبارت آیه، «و پسرانش را بوسید»، به قبایل اشاره دارد؛ آنان نوه های لاوانند، زیرا نوه ها همچون فرزندان به شمار می آیند. آنها نماد فرودآوردن برانگیختگی از بالا هستند.

בחי' המשכת אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] **כנ"ל ובנותיו הן לאה ורחל עלמא דאתכסייא ועלמא דאתגלייא שלכל בחי' הללו נמשך בחי' לבן העליון בבחינת נשיקין ואתדבקות רוחא ברוחא.^{64, 65}**

مرتبه فرودآوردن برانگیختگی از بالا، چنان که گفته شد؛ و «دخترانش» همان لیا (Leah, **لاہ**) و راحیل (Rachel, **רחل**)، جهان پنهان (**עלמא دאתכסייא**, alma de'iskasya) و جهان آشکار (**עלמא دאתגלייא**, alma de'isgalya)، هستند؛ زیرا مرتبه لاوان برین، به صورت بوسه ها و «پیوند روح با روح»، به همه این مراتب فرود آورده می شود:

«دخترانش»، لیا و راحیل، جهان پنهان و جهان آشکارند (چنان که پیش تر در وایتسی توضیح داده شد، جهان اندیشه و جهان گفتار). لاوان برین به صورت بوسه به همه آنها می رسد؛ در بوسه، روح با روح پیوند می یابد.

לכל המשפיעים שהם בחי' בניו והמקבלי' [והמקבלים] שהם בחי' בנותיו שיהי' [שיהיה] נשפע ونמשך בהם בחי' רחמים עליונים להיות אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] תלוי באתעדל"ת [באתערותא דלתתא]. ויברך אתהם כו'.

به همه فیض‌رسانان، که مرتبه «پسرانِ او» هستند، و فیض‌پذیران، که مرتبه «دخترانِ او» هستند، تا رحمت‌های برین در آنان افاضه و جاری شود؛ به‌گونه‌ای که برانگیختگی از بالا (אתערותא דלעילא، isarusa dileila) به برانگیختگی از پایین (אתערותא دלתתא، isarusa dilesata) وابسته باشد.

پسران نماد کسانی هستند که فیض می‌رسانند و دختران نماد کسانی که آن را دریافت می‌کنند؛ رحمت برین در هر دو جاری می‌شود، تا پاسخ **ה'** به برانگیختگی انسان وابسته باشد.

ענין הברכה כמ"ש (שם א) ויברך אתם אלקים ויאמר להם⁶⁶ כו' ומלאו את הארץ וכבשה כו'. דהיינו שיהי' [שיהיה] תוספת ברכה והמשכה למטה עד דאתהפכא חשוכא לנהורא.

«و آنان را برکت داد، و الی آخر»: معنای برکت همان است که نوشته شده است (ibid. 1): «و **אלקים** (Elokim) آنان را برکت داد و به آنان گفت، و الی آخر: زمین را پر کنید و آن را تسخیر کنید، و الی آخر»؛ یعنی افزونی برکت و افاضه به عوالم فرودین، تا ظلمت به نور بدل شود.

«و آنان را برکت داد»: در تورات، برکت به معنای افزونی است؛ چنان‌که در نخستین برکت برای بشریت آمده است: «زمین را پر کنید و آن را تسخیر کنید». در اینجا مقصود آن است که الوهیت هرچه بیشتر به پایین افاضه شود، تا حتی ظلمت نیز به نور بدل گردد.

وكم"ש (שם יב) ونברכו בך כל⁶⁷ משפחות האדמה ובזרעך⁶⁸ שיהיו נברכים ונכללים כל בחי' הניצוצים שנפלו בשבה"כ [בשבירת הכלים] בקדושתו של זרע יעקב.

و چنان‌که نوشته شده است (ibid. 12): «و همه خاندان‌های زمین به‌واسطه تو برکت خواهند یافت»، و «به‌واسطه نسل تو»؛ یعنی همه جرقه‌هایی که در شکستن ظرف‌ها فروافتادند، برکت یابند و در قدوسیت نسل یعقوب (יעקب) گنجانده شوند.

وعده **ה'** که همه خاندان‌های زمین به‌واسطه ابراهیم (אברהם) و نسل او برکت خواهند یافت، به معنای گردآوری جرقه‌های فروافتاده دانسته می‌شود. بنا بر قبلا، هنگامی که ظرف‌های نخستین شکستند، جرقه‌هایی از قدوسیت در جهان فروافتادند؛ این جرقه‌ها بالا آورده می‌شوند و در قدوسیت نسل یعقوب جای می‌گیرند.

וילך וישב לבן למקומו שזמן הארת בחי' זו היא בבוקר זמן תפלת השחר אבל אחר התפלה מסתלק הארה זו

«و لا بان (לבן) رفت و به جایگاه خود بازگشت»: زیرا زمان تابش این مرتبه صبح است، هنگام نماز صبح؛ اما پس از نماز، این تابش کناره می‌گیرد.

«لا بان رفت و به جایگاه خود بازگشت» یعنی این تابش برین هنگام نماز صبح می‌تابد و پس از پایان نماز کناره می‌گیرد.

ולכך צריך להתפלל בכל יום שבכל יום חוזר ونמשך הארה זו וחזר ونסתלק אחר התפלה.

از این رو باید هر روز نماز گزارد، زیرا هر روز این تابش از نو به پایین افاضه می شود و پس از نماز دوباره کناره می گیرد.

به همین دلیل باید هر روز نماز گزارد: این تابش هر صبح از نو می آید و پس از آن دوباره کناره می گیرد. نماز روزانه لازم است تا بار دیگر آن را به پایین افاضه کند.

ויעקב הלך לדרך⁶⁹ בחי' יעקב יו"ד עקב הלך ونמשך בחי' תורה ומצות דתורה אקרי דרך⁷⁰ (קדושין ב:)

וד"ל [ודי למבין]:⁷¹

«و یعقوب به راه خود رفت»: مرتبة یعقوب، یعنی יו"ד (yud؛ [نام حرف ی]) [و] עקב (akev؛ پاشنه)، حرکت کرد و در مرتبة تورات و מצות (mitzvos؛ [فرمان های تورات]) جاری شد؛ زیرا تورات «راه» نامیده شده است (קידושין 2b). و این برای کسی که می فهمد بس است.

نام یعقوب به صورت יו"ד و עקב خوانده می شود: نقطه الهی که تا پایین ترین مرتبه کشیده شده است. «یعقوب به راه خود رفت» یعنی پس از نماز، نور به مطالعه تورات و عمل به מצוות منتقل می شود، زیرا حکیمان تورات را «راه» می نامند.

در کار بندگی

در دعا، به ویژه در بخش «آیات سرود» (פסוקי דזמרה, Pesukei deZimra)، مدت زمانی دراز به عظمت ה' بیندیشید، تا شفقت بر نفس خویش برانگیخته شود؛ نفسی که از سرچشمه خود فروافتاده است. این شفقت رحمت را از بالا فرومی آورد و شناخت محسوس ה' را به قلب می رساند. چون این نور پس از دعا کنار می رود، باید هر روز دعا کرد و نور را در باقی روز به مطالعه تورا و انجام מצוות برد.

پرسش هایی برای گفت و گو

1. چرا ما مار بر تجلی محسوس ה'، نه صرفاً ایمان، تأکید می کند و چه چیزی ایمان محدود به فکر را ناپایدار می سازد؟
2. چرا نفوس عادی نمی توانند تجلی پدران قوم را بی واسطه دریافت کنند و مرتبة اسباط چگونه این دشواری را برطرف می کند؟
3. اندیشیدن به عظمت ה' چگونه به شفقت بر نفس خویش می انجامد و چرا شفقت و شناخت به یکدیگر وابسته اند؟
4. تشبیه سفیدی، رنگی که با رنگدانه پدید نیامده است، درباره سپیدی برین و این ادعا که ה' تغییر نمی کند چه می آموزد؟
5. چرا روشنایی دعا باید هر روز تجدید شود و عبارت «یعقوب به راه خود رفت» درباره باقی روز چه می افزاید؟

یادداشت‌ها

بند 1

1 וישכם לבן בבקר

این یادداشت نسخهٔ دومی از این maamar را در آنجا ثبت می‌کند. این نسخه، رونویسی موازی از همان تعلیم است و برای مقایسهٔ عبارت‌بندی‌ها سودمند است.

یادداشت کھوت

نوسخا שני' בסה"מ תקס"ד ע' יד. בבוק 755 רנו, א נמצא ביאור אחר המאמר. ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע. ביאור באוה"ת כרך ה תתסט, א. ראה ד"ה וישכם לבן תשמ"ח.

2 וישכם לבן בבקר

آیه‌ای که می‌گوید لابان (לבן) سحرگاه برخاست، نوه‌ها و دخترانش را بوسید، آنان را برکت داد و به خانه بازگشت. این گفتار (مאמר, maamar) هر عبارت را مرحله‌ای در فرودآوردن رحمت برین می‌خواند.

Genesis 32:1 בראשית ל"ב:א'

וישכם לבן בבקר וינשק לבניו ולבנותיו ויברך אתהם וילך וישב לבן למקומו:

And Laban arose early in the morning, kissed his sons and daughters, and blessed them; and then Laban went and re-turned to his place

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

בראשית לב, א.

3 הגדולה והגבורה כו', בלשון

نسخهٔ دیگر چنین می‌خواند: «HaGedulah و غیره: gedulah با یک heh, صورتی [مؤنث]»؛ بدین ترتیب روشن می‌کند که نکته به حرف پایانی heh مربوط است که صورت مؤنث را نشان می‌دهد.

یادداشت کھوت

בסה"מ תקס"ד ע' יד: "הגדולה כו' גדולה בה' לשון".

4 לך ה' הגדולה

داوود در برابر تمام جماعت، نام چهارحرفی (ח', Havayah) را می‌ستاید: «عظمت و قدرت از آن توست، ای ה'...» آموزه‌های خسیدی (חסידות, Chassidus) این فهرست را به‌منزلهٔ مراتب تجلی (ספירות, Sefiros) می‌خوانند؛ اینجا، عظمت (مهر, Chesed) و قدرت (قید و سخت‌گیری, Gevurah) را به‌عنوان صفاتی مطرح می‌کند که از نور بی‌پایان (اور אין سوف, Or Ein Sof) دریافت می‌کنند.

I Chronicles 29:11 דברי הימים א כ"ט:יא'

לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כ"כל בשמים ובארץ לך ה' הממלכה והמתנשא לכל לראש:

Thine, O L-RD, is the greatness, and the power, and the glory, and the victory, and the majesty; for all that is in the heaven and in the earth is Thine; Thine is the kingdom, O L-RD, and Thou art exalted as head above all

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

דה"א כט, יא. رאה גם לקמן נו, א ואילך. אוה"ת دروשים לשבועות ע' כנו. ד"ה כבוד מלכותך תרס"א.

5

שבמקום גדולתו כו'

تعلیم ربی یوحنا (רבי יוחנן) که هر جا عظمتِ ه' را می‌یابی، فروتنی او را نیز می‌یابی. آلتز ربه (אדמו"ר הזקן) از این تعلیم استفاده می‌کند تا نشان دهد که «عظمت» وصف خود اور אין سوف نیست.

Megillah 31a:12–13 מגילה ל"א:י"ב-י"ג

אמר רבי יוחנן: כל מקום שאמה מוצא גבורתו של הקדוש ברוך הוא, אמה מוצא ענוותנותו. דבר זה כתוב בתורה, ושנוי בנביאים, ומשולש בכתובים. כתוב בתורה: "כי ה' אלקיכם הוא אלקי האלקים ואדוני האדונים", וקתיב בתריה: "עושה משפט תום ואמנה". שנוי בנביאים: "כה אמר רם ונשא שוכן עד וקדוש וגו'", וקתיב בתריה: "ואת דכא ושפל רוח", משולש בכתובים, דקתיב: "סולו לרוכב בערבות בקה שמו", וקתיב בתריה: "אבי ותומים ...

Yohanan said: Wherever you find [mentioned in the Bible] the power of the Holy One, blessed be He, you also find his humility. This fact is stated in the Torah, repeated in the Prophets, and stated a third time in the [Sacred] Writings. It is written in the Torah, "For the L-rd your G-d, He is the G-d of gods and L-rd of lords," and it says immediately afterwards, "He executes justice for the orphan and widow" (Deuteronomy 10:17). It is repeated in the Prophets: "For

... thus said He who

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Daf Shevui (CCO)

یادداشت کھوت

מגילה לא, א. رאה לעיל טז, א.

بند 2

6 وا גדלה שמך

وعدهٔ ه' به ابراهام (آברהם): «نامت را بزرگ خواهیم کرد.» این وعده واژهٔ «بزرگی» را به ابراهام پیوند می‌دهد.

Genesis 12:2 بראשית י"ב:ב'

ואעשה לך גו' גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה:

And I will make of thee a great nation, and I will bless thee, and make thy name great; and be thou a blessing

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

בראשית יב, ב.

7

ושבתו של הקב"ה הוא שכך ענוותנותו

آموزهٔ حکیمان که بزرگی ه' همراه با فروتنی اوست. آلتز ربه (אדמו"ר הזקן) آن را بر نزول نور بی‌پایان (اور אין سوف, Or Ein Sof) به صفتِ ابراهام اطلاق می‌کند.

Megillah 31a מגילה ל"א א

8 آברהם اوהבי

ה' ابراهام را «آن‌که مرا دوست می‌دارد» می‌خواند. صفتِ ابراهام عشق است؛ صورتِ درونی مهر (חסد, Chesed).

Isaiah 41:8 ישעיהו מ"א:ח'

ואמה ישׁאל עבדי יעקב אשר בתרמיד ירע אברהם אהבי:

But thou, Israel, My servant, Jacob whom I have chosen, The
seed of Abraham My friend

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

ישע'י מא, ה.

بند 3

9 האבות הן הן המרכבה

در برآشית (برآشית)، پدران که «مركب‌اند»، در عالم صدور جای دارند و از مادر برین (ایما، Imma)، گویی در فرایند زایش، پدید می‌آیند. در یترو (یترو) (72d)، آد مو'یر הזקן می‌پرسد چرا پدران که ریشه‌شان در عالم صدور است، جایی که «او و ظرف‌هایش» یکی‌اند، اصلاً مركب خوانده می‌شوند؛ این همان مبنایی است که این بند بر آن تکیه دارد.

یادداشت کھوت

נסמן לעיל ד, ג. וראה לקמן עב, ד.

10 האבות הן הן המרכבה

گفته ریش لاکیش (ریش لکיש) که نیاکان همان مركب‌اند. آلتز ربه (آدمو'یر הזקן) آن را به‌معنای خودنهی‌گری (بیטول، bittul) پیوسته آنان در برابر ه' توضیح می‌دهد.

47:6 Bereshit Rabbah برآشית رבה מ'ז:ו'

ويכל לדבר אתו - תני, הנפטר מחבירו בין גדול בין קטן, צריך ליטול ממנו רשות. ממי את למד? מאברהם. פעם אחת היה אברהם מדבר עם הקב"ה, באו מלאכי השרת לדבר עמו. אמר להן: נפטר מן השכינה, שהיא גדולה מכם תחלה, אחר כך אני מדבר עמכם. כיון שדבר עם הקדוש ברוך הוא כל צרכו, אמר לפניו: רבון העולמים! צריך אני לדבר. אמר לו: הפטר בשלום, הה"ד: ויעל אלקים מעל אברהם. אמר ריש לקיש: האבות הן הן המרכבה, שנא: ויעל אלקים מעל אברהם. ויעל מעליו אלקים. (בראשית כה) והנה ה' נצב עליו:

He concluded speaking with him, and G-d ascended from "upon Abraham" (Genesis 17:22). It is taught: One who departs from another person, whether of greater or lesser stature, must take his leave from him. From whom do you derive this? From Abraham. On one occasion, Abraham was speaking with the Holy One blessed be He, when the ministering angels came to speak with him. He said to them: 'Let me first take my leave from the Divine Presence, which is of ... greater stature than you, then I will speak with

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

11 ומדותיו הם המתגלים בנפשם

אור התורה (אור התורה) در آنجا بر این قطعه حاشیه‌ای دارد و به سه ماامרים (maamarim) در تורה اور اشاره می‌کند که پدران را مركب می‌دانند. این یادداشت همان حاشیه را نقل می‌کند.

یادداشت کھوت

באוה"ת פ' ואתחנן כרך ו ע' ב'רסח יש הג"ה לכאן "נ"ב ע' בדי"ה וידבר אלקים כו' וראה אל אברהם [= תו"א נה, א] ובדי"ה וראה אל אברהם [= תו"א נז, א] ובדי"ה להבין ענין האבות הן הן המרכבה [= תו"א עג, א] עכ"ה.

12 אברהם אוהבי

ה' ابراهيم (آברהם) را «آن‌که مرا دوست می‌دارد» می‌خواند. این عبارت،

عشق را صفت آشکار ابراهيم معرفی می‌کند.

Isaiah 41:8 ישעיהו מ'א:ח'

ואתה ישראל עבדי יעקב אשר בחרתיך זרע אברהם אהבי:

But thou, Israel, My servant, Jacob whom I have chosen, The
seed of Abraham My friend

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

13 وفחד יצחק

يعقوب (يعقوب) ה' را «هيبت اسحاق» می‌خواند. این عبارت، هيبت را صفت اسحاق معرفی می‌کند و آن را در کنار عشق ابراهيم قرار می‌دهد.

Genesis 31:42 برآشית ل'א:מ"ב

לולי אלקי אבי אלקי אברהם وفחד יצחק ה'ה לי כי עתה ריקם שלחתי את-עני ואת-יגיע כפי ראה אלקים ויוכח אמש:

Except the G-d of my father, the G-d of Abraham, and the Fear of Isaac, had been on my side, surely now hadst thou sent me away empty. G-d hath seen mine affliction and the labour of my hands, and gave judgment yesternight

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

برآشית لا, מב.

بند 4

14 וגבורותיו — ידיהם להיות

دست‌نویس عبارت «از طریق آنها، اما تا آن‌که باشد» را می‌خواند (با افزودن «اما»): این افزوده نشان می‌دهد که آشکارشدن در همه نفوس، مرحله‌ای فراتر از خود پدران است.

یادداشت کھوت

בבזך תקצ"ה: ידיהם אבל להיות.

15 שכל ישראל מאמינים

ה' به מوشه (مשה) می‌گوید که بنی‌اسرائیل «ایمان‌آوردندگان، فرزندان ایمان‌آوردندگان». آلتز ربه (آدمو'یر הזקן) این سخن را برای ایمان فطری‌ای به کار می‌برد که هر یهودی دارد، حتی بی‌آنکه آن را در خود احساس کند.

Shabbat 97a:4 שבת צ"ז א:ד'

אמר ריש לקיש: תחושד בךשרים — לוקה בגופו, דכתיב: "והן לא יאמינו לי וגו'", וגליא קמי קודשא בריך הוא דמהימני ישראל. אמר לו: הן מאמינים בני מאמינים, ואתה אין סופך להאמין.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

یادداشت کھوت

שבת צז, א. שמו"ר פ' בשלח פכ"ג.

16 שכל ישראל מאמינים בני מאמינים

میدراش دربارهٔ سرود دریا نیز ایمان بنی‌اسرائیل را توصیف می‌کند، چنان‌که یادداشت کھوت نقل می‌کند. این مطلب همان نکته را دربارهٔ ایمان موروثی تأیید می‌کند.

Shemot Rabbah 23:2 שמות رבה כ"ג:ב'

... ויאמן העם, חזרו ולא האמינו, שנאמר (תהלים שם, ז): אבותינו במצרים לא השכילו נפלאותיך. כיון שבאו על הים וראה גבורתו של הקדוש ברוך הוא, היאך עושה משפט ברשעים, כמה دתימא (דברים לב, מא): ותאחז במשפט ידי, ושקע את מצרים בים. מיד (שמות יד, לא): ויאמינו בה' ובזכות האמונה, שרתה עליהם روح הקודש ואמרו שירה, הדא הוא דכתיב: אז ישיר משה ובני ישראל, ואין אז אלא לשון

20 אברהם אבינו ע"ה שהכיר את בוראו

رامبام (רמב"ם) شرح می‌دهد که ابراهیم چگونه با استدلال به شناخت آفریدگار رسید. این مطلب از این نکته پشتیبانی می‌کند که **دעת** شناختی است که از راه فهم حاصل می‌شود.

Mishneh Torah, Foreign Worship and Customs of the Nations 1:3 משנה תורה, הלכות עבודה זרה וחוקות הגוים א' ג'

... וכמעט קט היה העקר שישתל אברהם נערך וחזרין בני יעקב לשעות העולם ותעיותיו. ומאקבת ה' אותנו ומשמרו את השבועה לאברהם אבינו עשה משה רבנו רבן של כל הנביאים ושלחו. כיון שנתגבא משה רבנו וברח ה' ישראל לנחלה הקתירן במצות והודיעם דרך עבודתו ומה יהיה משפט עבודת כוכבים וכל השועים אחריה:

As soon as this giant was weaned he commenced to busy his mind, in his infancy he commenced to think by day and by night, and would encounter this enigma: How is it possible that this planet should continuously be in motion and have no leader—and who, indeed, causes it to revolve, it being impossible that it should revolve itself? Moreover, he neither had a teacher nor one to impart aught to him, for he was sunk in Ur of the Chaldeans among the foolish worshippers of ... stars, and his

Torat Emet 363 (Public Domain) • Mishnah Torah, Yod ha-hazakah, trans. by Simon Glazer, 1927 (Public Domain)

21 כוכבא דשביט

واژه تلمود برای دنباله‌دار، به ستاره‌ای با دنباله اشاره دارد. آلتز ربه واژه «قبيله» (שבט, shevet) را در آن به معنای امتداد می‌گیرد.

Berakhot 58b:11 ברכות נ"ח ב"א

על הזיקין: מאי זיקין? אמר שמואל: כוכבא דשביט. ואמר שמואל: נהירין לי שביילי דשמיא כשבילי דנהר דעא, לבר מכוכבא דשביט דלא ידענא מאי ניהו. וגמירי דלא עבר כסלא, ואי עבר כסלא — תרב עלמא. והא קא חזינן דעבר! — זיויה הוא דעבר, ומתחזי כדעבר איהו. רב הונא בר ריה דרב יהושע אמר: וילון הוא דמקדש, דמגלגל ומחזי נהורא דרקיע. רב אשי אמר: כוכבא הוא דעקר מהאי גיסא דכסלא ומחזי לקה חבירה מתך גיסא, ומיבעית, ומחזי ...

For shooting stars [Zikin]. What means Zikin? Samuel said : Kokeba di-Shebit. Samuel also said : The paths of heaven are as familiar to me as the streets of Nehardea, with the exception of the Kokeba di-Shebit, for I know not what that is. There is a tradition that it never passes through the constellation of Orion, for if it did the world would be destroyed. But we see that it does pass through ! It is its brightness that ... passes through, and so it seems as though it

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

Zohar III, 233a זח"ג רלג, א

יادداشت كهوت

ברכות נח, ב. זח"ג רלג, א.

אמנה, שנאמר (בראשית לט, ה): ויהי מאז הפקיד אותו בביתו. וכתוב (שם שם, ד): וכל יש לו נתן בידו. הוי, ויאמינו בדבריו ישירו ...

Another matter, "then Moses...sang" – that is what is written: "They believed in His words, they sang His praise" (Psalms 106:12). Rabbi Abahu said: Although it is written that they already believed while they were in Egypt, as it is stated: "The people believed" (Exodus 4:31), they subsequently did not believe, as it is stated: "Our ancestors in Egypt did not comprehend Your wonders" (Psalms 106:7). When they came to the sea and saw the might of the Holy One, One blessed be He, how He administers justice to the wicked

Daat Shemot Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

17 אל כל אשר יחפץ יטנו

آیه می‌گوید دل پادشاه در دست ه' است و او آن را به هر سو که بخواهد می‌گرداند. آلتز ربه این عبارت را برای توضیح چگونگی جهت‌دانی میل به اندیشه انسان به کار می‌گیرد.

Proverbs 21:1 משלי כ"א:א'

פלגיימים לבימלך בנדיה' על-קליאשר יחפץ יטנו:

The king's heart is in the hand of the L-RD, as the water-courses: He turneth it whithersoever He will

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

5 بند

18 תקוע במקום נאמן

ה' می‌گوید الباقیم (אליקים) را «چون میخی در جایگاهی استوار» محکم خواهد کرد. آلتز ربه (ادمو"ר הזקן) از این تصویر برای اراده‌ای استفاده می‌کند که به واسطه شناخت (دעת, Daas) به استواری تثبیت شده است.

Isaiah 22:23 ישעיהו כ"ב:כ"ג

ותקעתי יתד במקום נאמן והיה לכסא כבוד לבית אביו:

And I will fasten him as a peg in a sure place; And he shall be for a throne of honour to his father's house

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

19 אברהם אבינו ע"ה שהכיר את בוראו

تلمود می‌گوید ابراهیم (آברהם) در سه‌سالگی آفریدگارش را شناخت. این نمونه‌ای است از شناختن ه' از راه فهم خود شخص.

Nedarim 32a:17-19 נדרים ל"ב א:י"ז-י"ט

"שמנה עשר ושלש מאות", אמר רבי אמי בר אבא: אליעזר כנגד כולם. איכא דאמר: אליעזר הוא, דחושבניה הקי הוי. ואמר רבי אמי בר אבא: בן שלש שנים הכיר אברהם את בוראו, שנאמר: "עקב אשר שמע אברהם בקלי" — חושבניה מאה ושבעין ותירין. ואמר רמי בר אבא:

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

יادداشت كهوت

נדרים לב, א. ראה רמב"ם הל' ע"ז פ"א ה"ג.

22 כוכבא דשביט

זוהר (זהר) نیز این اصطلاح را برای دنباله‌دار به کار می‌برد. از آن به‌عنوان مأخذ دومی برای این واژه یاد می‌شود.
Zohar, Pinchas 65:381-67:390 ספר הזהר, פנחס ס"ה:שפ"א-ס"ז:ש"צ

23 (הים)

نسخه خطی عبارت «و دریا» را بدون پرائتز دارد؛ بنابراین دریا بخشی از جمله است، نه توضیحی میان‌پرائتزی.
 یادداشت کهوت
 בבוך תקצ"ה (רה, א): והים, בלי סוגריים.

24 (הים) עמד על י"ב בקר

دریای برنزی در معبد سلیمان (שלמה) بر دوازده گاو نر قرار داشت که سه‌تا به‌سوی هر جهت رو کرده بودند. آلتز ربه گاوها را دوازده قبیله می‌داند.
I Kings 7:25 מלכים א' ז:כ"ה

עמד על-שני עשר בקר שלשה פנים צפונה ושלשה פנים ימה ושלשה פנים נגבה ושלשה פנים מזרקה והים עליהם מלמעלה וקליאחריהם ביתה:

It stood upon twelve oxen, three looking toward the north, and three looking toward the west, and three looking toward the south, and three looking toward the east; and the sea was set upon them above, and all their hinder parts were inward
 Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

25 ולא כל נפש תוכל שאת גילוי זה . . י"ב שבטים כנגד ארבע חיות

המרکבה כו'

אור התורה این بخش را نقل می‌کند و شرحی می‌افزاید که چند مورد موازی را برمی‌شمرد، از جمله دوازده مرز مورب که عشق و هیبت از طریق آن‌ها به عوالم پایین‌تر کشیده می‌شود. **שמות** 49 p. نیز موردی موازی است.

یادداشت کهوت

מובא באוה"ת פ' ואתחנן כרך ו ע' ב'רסח ומוסיף שם "ז"ב. ע' בד"ה כנשר יעיר [= לקו"ת פ' האזינו עז, ד] ובד"ה ויקהל משה בענין כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד, ועיין ביאור ואלה המשפטים [= תו"א עז, ב] בענין וזרעתי את בני זרע אדם וזרע בהמה. וע' בה"ז פ' במדבר על המאמר דק"י"ח ע"ב, וע' בד"ה מחר חדש [= סה"מ תקס"ז ע' מט ואילך] בענין פ' י"ב גבולי אלכסון שע"ז דוקא יוכל לבוא המשכות אוה"י"ר למטה" ע"ש. ראה גם מאמרי אדה"ז תק"ע ע' קג. אוה"ת שמות ע' מט.

26 פני אדם

نسخه خطی به‌جای «صورت انسان»، عبارت «صورت گاو» را دارد که با دوازده گاو یادشده در جمله پیشین تناسب دارد.
 یادداشت کهوت
 בבוך הנ"ל: פני שור.

27 וכל א' כלול מג' אבות

در آنجا (23a), Leah, «جهان نهان» اندیشه، شش پسر می‌زاید که Sefiro, همان‌جا که ریشه قبایل است و از همین رو «قبایل یاه» نامیده می‌شوند؛ Shimon و Reuven, یعنی دیدن و شنیدن، نیز از اندیشه می‌آیند و از گفتار بالاترند.
 یادداشت کهوت
 رאה לעיל כג, א.

28 למה תתענו ה' מדרכך

پیمبر که برای اسرائیل در تبعید شفاعت می‌کند، می‌گوید: «چرا، ای ה' (نام چهارحرفی، Havayah)، ما را از راه‌هایت به بیراهه می‌بری و دل ما را از بیم تو سخت می‌گردانی؟ به‌خاطر بندگانت، قبایل میراثت، بازگرد.» آلتز ربه «راه‌هایت» و «بیعت» را به ابراهیم و اسحاق (יצחק)، و «قبیله‌ها» را به مرتبه‌ای نسبت می‌دهد که هنوز می‌تواند به جان‌ها در تبعید دست یابد.

Isaiah 63:17 ישעיהו ס"ג:י"ז

למה תתענו ה' מדרכך תקשיח לבנו מיראתך שוב למען עבדך שקטי נחלקך:

O L-RD, why dost Thou make us to err from Thy ways, And hardenest our heart from Thy fear? Return for Thy servants'sake, The tribes of Thine inheritance

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کهوت

ישע"י סג, יד. לקמן קטו, ג מצייין לכאן.

29 כי האבות . . שוב למען עבדך

بحث‌های موازی دربارهٔ پدران به‌عنوان مرکب Atzilus و آیه «به‌خاطر بندگانت بازگرد». این یادداشت برای شرح بیشتر به آنجا ارجاع می‌دهد.

یادداشت کهوت

ראה אוה"ת בראשית ח, ב. פ' משפטים ע' א'רפב. פ' מטות ע' א'רצה.

30 הלוח ونסוע הנגבה

ابراهیم (ابرهیم) سفر خود را به سوی جنوب ادامه می‌دهد. «رفتن» با «راه‌های تو» پیوند دارد؛ «راه‌های تو» صفت ابراهیم است.

Genesis 12:9 בראשית י"ב:ט'

ויסע אברהם הלוח ונסוע הנגבה:

And Abram journeyed, going on still toward the South

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

31 אבל ע"י השתלשלות בחי' ומעלת השבטים

گفتاری از Rebbe که یادداشتش به این اندیشه دربارهٔ مرتبهٔ قبایل ارجاع می‌دهد. یادداشت برای نمونهٔ کاربرد آن به آنجا اشاره می‌کند.

یادداشت کهوت

ראה לקו"ש כרך ו ע' 11 הערה 40.

32 כלומר שעם היות שבחי' מעלות . . גילוי זה בכל נפש מישראל

אור התורה این جمله را در آنجا نقل می‌کند. یادداشت به آنجا به‌عنوان نمونه‌ای از کاربرد این آموزه ارجاع می‌دهد.

یادداشت کهوت

מובא באוה"ת שה"ש ע' סג ע"ש.

33 یادداشت Kehot برای این عبارت به Genesis 11 ارجاع می‌دهد.

Genesis 11 בראשית י"א

بند 6

34 והנה מדתו של יעקב

نسخهٔ دست‌نویس چنین می‌خواند: «و مرتبه و درجهٔ قبایل، پسران یعقوب»؛ بدین‌ترتیب، بند را با قبایل آغاز می‌کند، نه با یعقوب.

یادداشت کهوت

בבוך 1824: והנה בחי' ומדריג' השבטים שהם בני יעקב. באוה"ת מטות ע' א'רצה מצייין לכאן: "שם [= כאן בתו"א] נת' ענין רחמים דיעקב הוא מה שבאמת שייך רחמנות אף על ג"ע העליון משום שכולא קמי כלא חשיב כו',

וכשאינו משיג הרחמנות הנ"ל אעפ"כ משיג הרחמנות על ידידת הנשמה בגוף ונה"ב". ע"ש.

35 שאפילו על כל עולמות

نسخه دست‌نویس واژه «برتر» را می‌افزاید: «حتی بر همه عوالم برتر»؛ بدین ترتیب تأکید می‌کند که شفقت حتی عوالم برتر را نیز دربرمی‌گیرد.

یادداشت کھوت

בבזך 1824 גוסס: עליוני.

36 שיך ونופל בחי' הרחמנות כו' כמ"ש במ"א

در «41a» Ki heharim yamushu. رحمت یعقوب از داوری اسحاق سرچشمه می‌گیرد؛ و از آن‌جا که ה' برتر از عوالم است و همه در پیشگاهش هیچ‌اند، رحمت او بر هر عالمی، حتی بر برترین آن‌ها، جاری است؛ همگی از نور بی‌پایان دورند. بازگشت (תשובה, teshuvah) از برانگیختن رحمت بر جرقه الهی در نفس آدمی پدید می‌آید. در **במדבר** (3a)، رحمت یعقوب عشق ابراهیم و هیبت اسحاق را نیز دربرمی‌گیرد؛ و رحمت از شناخت (דעת, Daas) سرچشمه می‌گیرد: «بر کسی که شناخت ندارد، روا نیست که شفقت بورزند.»

یادداشت کھوت

"ע' בלקו"ת ד"ה כי ההרים ימושו מא, א וד"ה במדבר ג, א" — הג"ה בגליון התו"א.

37 יוצאי ירך יעקב

تورات شمار جان‌هایی را ذکر می‌کند که «از صُلْبِ یعقوب (יעקب) بیرون آمدند». آلتز ربه (ادمو"ר הזקן) از این تعبیر استفاده می‌کند تا اسباط را در مرتبه‌ای فروتر از یعقوب قرار دهد.

Exodus 1:5 שמות א':ה'

ויהי כלי'נפש יצאי ירך'יעקב שב'עים נפש ויוסף היה במצרים:

And all the souls that came out of the loins of Jacob were seventy souls; and Joseph was in Egypt already.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

38 רם ونשא

ה' به‌عنوان «متعالی و بلندمرتبه» توصیف شده است. این مضمون تأمل است.

Isaiah 57:15 ישעיהו נ"ז:ט"ו

כי כה אֶמַר רֵם וְנֹשֵׂא שָׁכֶן עַד וְקֹדֶשׁ שְׁמוֹ מְרוֹם וְקֹדֶשׁ אֲשַׁכֵּן וְאֶת דָּכָא וְשִׁפְלִירוּת לְהַחְיֹת רוּחַ שְׁפָלִים וְלַהֲחִיּוֹת לֵב נְדָכָאִים:

For thus saith the High and Lofty One That inhabiteth eternity, whose name is Holy: I dwell in the high and holy place, With him also that is of a contrite and humble spirit, To revive the spirit of the humble, And to revive the heart of the contrite ones.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

39 וכולא קמיה כלא חשיבי

زوهار (זהר) می‌گوید هرچه در برابر اوست، هیچ به شمار می‌آید. این مبنای رحمت حتی نسبت به عوالم برتر است.

Zohar, Introduction 20:188–22:199 ספר הזהר, הקדמה כ':קפ"ח-כ':קצ"ט

The genuine type is that which makes a man fear his Master because He is the mighty ruler, the rock and foundation of all worlds, before whom all existing things are as nought, as it has been said: "and all the inhabitants of the earth are as nought" (Dan. 4, 32), and place his goal in that spot which is called yir'ah (fear).

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

40 חלק אלוה ממעל

تعبیر «پارهای از ה' در بالا» که **חסידות** (Chassidus) آن را درباره نفس الهی (**נפש האלקית**, Nefesh Elohis) به کار می‌برد. این تعبیر، نفس را در سرچشمه‌اش وصف می‌کند.

Job 31:2 איוב ל"א:ב'

ומה חלק אלוה ממעל ונחלת שדי ממרמים:

For what would be the portion of G-d from above, And the heritage of the Almighty from on high

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

41 ירדה פלאים

اورشليم «به‌طرزی شگفت‌انگیز فرو افتاده است». آلتز ربه این تعبیر را بر نزول نفس تطبیق می‌دهد.

Lamentations 1:9 איכה א':ט'

טמאתה בשוליך לא זכרה אתרימה ותדר פלאים אין מנחם לה ראה ה' את'עני כי הגדיל אויב:

Her filthiness was in her skirts, She was not mindful of her end; Therefore is she come down wonderfully, She hath no comforter. 'Behold, O L-RD, My affliction, For the enemy 'hath magnified himself

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

42 מאיגרא רמא

تصویر حکیمان از سقوط «از بامی بلند به گودالی ژرف». این تصویر، فاصله سقوط نفس را وصف می‌کند.

Chagigah 5b:16–17 חגיגה ה' ב:ט"ז-י"ז

רבי הוה נקיש ספר קינות וקא קרי בגויה, כי משא להאי פסוקא "השליך משמים ארץ" — נפל מן ידיה, אמר: מאיגרא רם לבירא עמיקתא. רבי ורבי חייא הוו שקלי ואזלי באורחא, כי משו לההוא מתא, אמרי: איקא צורקא מרגנן הקא? נזיל ונקיביל אפיה. אמרי: איקא צורקא מרגנן הקא, ומאור עינים הוא. אמר לקה רבי חייא לרבי: תיב את, לא תזלזל בנשיאותך. איזיל אגא ואקביל אפיה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

43 ביתר שאת

سخنان یعقوب به روبن (ראובن)، «با عظمتی فزون‌تر». اینجا برای رحمت فزاینده‌ای به کار رفته است که شدت می‌گیرد.

Genesis 49:3 בראשית מ"ט:ג'

ראובן בכרי אתה כחי וראשית אוני יתר שאת ויתר עז:

Reuben, thou art my first-born, My might, and the first-fruits of my strength; The excellency of dignity, and the excellency of power.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 7

44 וכמאמר אבינו אב הרחמן

در تنیا (תניא)، صفت رحمت یعقوب (יעקب) چنین توصیف شده است: برانگیختن رحمت بسیار در پیشگاه ה' نسبت به جرقه الوهیت در نفس، که از بی‌نهایت مطلق (אין סוף, Ein Sof) به پوسته‌های زمخت (קליפות)،

(kelipos) این جهان فرود آمده است. این همان عبادتی است که این بند توصیف می‌کند.

Tanya, Likkutei Amarim 45:1 تניא، חלק ראשון؛ لیکوتی אמרים
מ"ה:א'

עוד יש דרך ישר לפני איש، לעסוק בתורה ומצוות לשמן، על ידי מדתו של יעקב אבינו עליו השלום، שהיא מדת הרחמים، לעורר במחשבתו תחלה רחמים רבים לפני ה' על ניצוץ אלהות המחיה נפשו، אשר נרד ממקורו – חיי החיים אי-סוף ברוח-הוא، הממלא כל עולמיו، וסובב כל עולמיו، וכולא קמיה קלא חשיב، ונתלבש ב"משקא דחורא"، הרחוק מאור פני המלך בתכלית ההרחק – כי העולם הזה הוא תכלית הקליפות הגסות כו'.

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

یادداشت کهوت

ראה תניא פמ"ה. לקו"ת נשא כג, א.

45 כי הרחמנות והדעת תלוי זה בזה

این یادداشت به تعلیم مگید מזریتش (המגיד ממעזריש) در آنجا درباره پیوند رحمت و شناخت اشاره می‌کند. این، منبعی پیشین برای این ایده است.

یادداشت کهوت

ראה לקו"א להח"מ סי' קצג (הוצאת קה"ת). ובאו"ת שם קטו, ד.

46 گفته ربي اليعازر (رבי אלעזר) که کسی که از شناخت (دעת، Daas) بی‌بهره است، نباید مورد رحمت قرار گیرد. آلتز ربه از این گفته استفاده می‌کند تا نشان دهد که شفتت و دעת به هم پیوسته‌اند.

Berakhot 33a:19 ברכות ל"ג א"י"ט

ואמר רב אמר: גדולה דעה, שנתנה בין שתי אותיות, שנקאמר "כי אל דעות ה'". וכל מי שאין בו דעה – אסור לרחם עליו, שנקאמר: "כי לא עם בינות הוא על כן לא ירחמנו עושהו".

R. Ammi also said : Great is knowledge which is placed between two references to the Divine Name ; as it is said, "For a G-d of knowledge is the L-rd" (I Sam. ii. 3). It is forbidden to have mercy upon one who does not possess knowledge ; as it is said, "For it is a people of no understanding, therefore He that made them will not have compassion upon them" (Is. xxvii. 11).

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

بند 8

47 שו"ה ברחמים . . וכמ"ש במ"א

در آنجا (79b)، عبارت «به رحمت‌های فراوانت» چنین توضیح داده می‌شود: چون ה' فراتر از حدود هر عالمی است، ترجم بر همه عوالم، حتی گاو עדן برین، در نظر او بزرگ است؛ زیرا همه در برابر او فروتن‌اند. و چون نمی‌توانیم آن رحمت را با عقل خود درک کنیم، درخواست می‌کنیم که رحمت‌های فراوانش را برانگیزد.

یادداشت کهوت

"ע' לקמן [ע"ב]. וע' ד"ה שובה ישראל סח, א וע' סד"ה כנשר יעיר" – הג"ה על גיליון התו"א.

48 וזהו וישכם לבן

نسخه خطی آغاز بخشی تازه را از عبارت «و این همان است که» و لوان سحرگاهان برخاست» مشخص می‌کند؛ در اینجا maamar به آیه خود

بازمی‌گردد.

یادداشت کهوت

בבוקר 1824 סימן להתחלת קטע חדש.

49 וישכם לבן בבקר

آیه آغازین اکنون توضیح داده می‌شود. لابان (לבן)، به‌معنای سفید، نماد سپیدی برین است.

Genesis 32:1 בראשית ל"ב:א'

וישכם לבן בבקר וינשק לבניו ולבנותיו ויברך אתהם וילך וישב לבן לקממו:

And Laban arose early in the morning, kissed his sons and daughters, and blessed them; and then Laban went and re-turned to his place.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

50 אך הנה . . לבן דקדושה

یادداشت‌های اور התורה اشاره می‌کنند که در اینجا سپیدی برین ظاهراً تاج است، حال آن‌که در جای دیگری ظاهراً حکمت است. یادداشت برای بحث در این باره به آنجا ارجاع می‌دهد.

یادداشت کهوت

ראה אה"ת במדבר בהוספות ע' א'תקיג. ד"ה תמים תהי' תרל"ב: "יע' בתו"א ס"פ ויצא בד"ה וישכם לבן משמע שלבן הוא בחי' כתר, ולכן הגם שבמא"א אות למ"ד ס"ו כ' לבן אבא עילאה . . מ"מ לפי' רבינו ז"ל מי שהוא בכתר, וכן בלק"ת ס"פ אחרי פי' גוון לבן שהוא גוון עצמי מורה על האורות כמו שהן קודם שנתלבשו בכלים". ראה אה"ת ויקרא כרך ב ע' תרלז, דכאן משמע שלובן העליון הוא בחי' כתר, ובמ"א משמע שהוא בחי' חכמה. נתבאר בלקו"ש חט"ו ע' 262.

51 מראה וגוון לבן

چنان‌که در یادداشت 24:17 نقل شده است، لکوتی تורה در آنجا سفید را رنگ ذاتی توضیح می‌دهد و آن را به نورها در حالتی اشاره می‌داند که هنوز در ظرف‌ها پوشیده نشده‌اند. این همان نکته‌ای است که این تمثيل بیان می‌کند.

یادداشت کهوت

ראה לקו"ת ס"פ אחרי. עטרת ראש יוה"כ פ"ה. דרך מצותיך פו, א. אה"ת סוכות ע' תשיז. בארוכה יותר בסה"מ תקס"ד ע' טו.

بند 9

52 دلית מחשבה תפיסא ב'

دعای الیاس (الیهو) در تیکونیم (تیکونیم) چنین است: «هیچ اندیشه‌ای به‌هیچ‌وجه نمی‌تواند تو را دریابد.» این عبارت نور بی‌پایان (اور این سوف, Or Ein Sof) را فراتر از همه صفات توصیف می‌کند.

Tikkunei Zohar 17a:10–12 תקוני הזהר י"ז א:י"ב

אנת הוא עלאה על כל עלאין סתימא על כל סתימין. לית מחשבה תפיסא בך כלל. אנת הוא דאפיקת עשר תקונין. וקרינן לון עשר ספירן. לאנהגא בהון עלמין סתימין דלא אתגליין. ועלמין דאתגליין. ובהון אתכסיאת (נ"א אתכסיא) מבני נשא. ואנת הוא דקשיר לון ומיחד לון. ובגין דאנת מלגא. כל מאן דאפריש חד מן חבריה מאלין עשר. אתחשיב ליה כאלו אפריש בך.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

53 ואני הוי' לא שנית

ה' به‌واسطه ملاخی (ملاכי) می‌فرماید: «زیرا من، نام چهارحرفی (ה', Havayah)، تغییر نکرده‌ام؛ و از این‌رو فرزندان یعقوب (יעקب) نابود

نشده‌اند. این آیه این نکته را تأیید می‌کند که تبدیل یک مرتبه به مرتبه‌ای دیگر تغییری در او پدید نمی‌آورد.

Malachi 3:6 ملاכי ג':ו'

פי אני ה' לא שניתי ואָתְּם בְּנֵי־יַעֲקֹב לֹא קָלִיתֶם:

For I the L-RD change not; and ye, O sons of Jacob, are not consumed

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کهوت

ملاכי ۶، ۱.

54 והחליף את משכורתی

يعقوب به همسرانش می‌گوید که لابان (لبن) ده بار مزد او را تغییر داد. آلتَر رَبُّهُ (آدمو"ר הזקן) این را به توانایی لابان برین برای دگرگون‌کردن مراتب تفسیر می‌کند.

Genesis 31:7 براسית ל"א:ז'

ואֲבִיכֶן הִתֵּל בִּי וַהֲקֵלָף אֶת־מִשְׁכָּרְתִּי עֲשָׂרַת מָנִים וְלֹא־נָתַנּוּ אֱלֹקִים לְהַרַע עַמְדִּי:

And your father hath mocked me, and changed my wages ten times; but G-d suffered him not to hurt me

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کهوت

בראשית לא، ז. וראה שם פסוק מא. בגיליון על התו"א מתקן שכאן צ"ל "ותחלף"، אבל בתקס"ד הוא כמו שלפניו.

55 אם כה יאמר נקדים

يعقوب توصیف می‌کند که لابان چگونه خال‌دار و حلقه‌دار را به‌نوبت مزد او قرار می‌داد. این دو نام به مراتب نقطه‌دار (נקודים، nekudim) و حلقه‌بسته (עקודים، akudim) اشاره دارند.

Genesis 31:8 براسית ל"א:ח'

אִם־כֹּה יֹאמֶר נִקְדִּים יִהְיֶה שְׂכָרְךָ וְנִלְדוּ קָלִי־צֶאֱנָן נִקְדִּים וְאִם־כֹּה יֹאמֶר עֲקָדִים יִהְיֶה שְׂכָרְךָ וְנִלְדוּ קָלִי־צֶאֱנָן עֲקָדִים:

If he said thus: The speckled shall be thy wages; then all the flock bore speckled; and if he said thus: The streaked shall be thy wages; then bore all the flock streaked

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

56 (וזלע"ז . . ברמאות)

عبارت داخلی پرانتز دربارهٔ لاوان کلیפה در دست‌نویس‌های مقاله‌های آدمو"ר הזקן دیده نمی‌شود؛ از این‌رو به نظر می‌رسد بعداً افزوده شده باشد.

یادداشت کهوت

בכת"י ממאמרי אדה"ז אינו נמצא. ובסה"מ תקס"ד נמצא, וכנראה שזהו הוספת הצ"צ על הנחה זו.

57 מחליף משכורתו ממש ברמאות

مقاله توضیح می‌دهد که اشارهٔ گذرا به لاوان فرودین نشان می‌دهد که خدمت اسرائیل حتی بر این لاوان نیز اثر می‌گذارد: از راه بازگشت (תשובה, teshuvah), تاریکی و تلخی این جهان را بالا می‌برند و تاریکی را به نور و تلخی را به شیرینی تبدیل می‌کنند.

یادداشت کهوت

בד"ה וישכם לבן תשמ"ח מבאר "יש לפרש הכוונה בזה הוא כדי לבאר שעבודת ישראל פועלת גם בלבן זה שלמטה כי ישראל ע"י עבודתם מעלים גם את החושך ואת המרירות דעולם הזה, להפך חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא שזהו ע"י עבודת התשובה" ע"ש.

58 וישכם אברהם בבוקר

نسخهٔ دیگر توضیح می‌دهد که برخاستن زودهنگام ابراهیم به نماز صبح اشاره دارد که ابراهیم آن را بنیاد نهاد.

یادداشت کهوت

בסה"מ תקס"ד ע' טז מבאר שזהו ענין תפילת שחרית.

59 ابراهیم (آברהם) صبح زود برمی‌خیزد تا به ماجرای بستن اسحاق (עקידה, Akeidah) برود. صبح با مهر (חסד, Chesed) ابراهیم پیوند دارد و از رهگذر آن، رحمت برتر به پایین کشیده می‌شود.

Genesis 22:3 براسית כ"ב:ג'

וַיִּשְׁכֶּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיַּחְבֹּשׁ אֶת־חֲמֹרֹו וַיָּקֵחַ אֶת־שְׁנֵי נַעֲרָיו אֹתֹו וְאֵת יִצְחָק בְּנֹו וַיִּבְקָע עֲצֵי עֵלֶה וַיִּקֶּם וַיִּלְךְ אֱלֹהֵי־מַקְוֶם אֲשֶׁר־אָמַרְלוּ הָאֱלֹקִים:

And Abraham rose early in the morning, and saddled his ass, and took two of his young men with him, and Isaac his son; and he cleaved the wood for the burnt-offering, and rose up, and went unto the place of which G-d had told him

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

60 وینשק לבניו

لابان پیش از رفتن، پسران و دخترانش را می‌بوسد. این بوسه به‌منزلهٔ پیوستن روح به روح خوانده می‌شود؛ پیوندی که از طریق آن، لابان برین به قبایل و دو جهان می‌رسد.

Genesis 32:1 براسית ל"ב:א'

וַיִּשְׁכֶּם לָבָן בַּבֹּקֶר וַיִּנְשָׁק לְבָנָיו וּלְבָנוֹתָיו וַיְבָרֶךְ אֹתָהֶם וַיֵּלֶךְ וַיָּשָׁב לָבָן לְמִקְמוֹ:

And Laban arose early in the morning, kissed his sons and daughters, and blessed them; and then Laban went and re-turned to his place

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

61 (שהם . . כבנים)

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

یادداشت کهوت

ראה לעיל הערה (וזלע"ז).

62 ובני בנים הרי הם כבנים

قاعدة تلمود (תלמוד) این است که نوه‌ها در حکم فرزندان‌اند. این قاعده توضیح می‌دهد چرا آیه نوه‌های لابان را «پسران او» می‌خواند.

Yevamot 62b:2-3 יבמות ס"ב ב:ב-ג'

מיתבי: בני בנים הרי הם כבנים, מת אחד מהם או שנמצא סרים — לא קיים פריה ורביה. תיובתא דרב הונא תיובתא. בני בנים הרי הם כבנים. סבר אבני למימר, ברא לברא וברתא לברתא, וכל שכן ברא לברתא. אבל ברתא לברא — לא. אמר לקה רבא: "לשבת יצרה" בעצא, והא איבא.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

یادداشت کهوت

פרקי דר"א פל"ו. יבמות סב, ב. ראה רש"י כתובות עב, ב ד"ה אפרים.

63 ובני בנים הרי הם כבנים

مدراش همچنین می‌گوید که نوه‌ها همچون فرزندان‌اند، چنان‌که یادداشت Kehot نقل می‌کند. این منبع دوم برای همان قاعده است.

Pirkei DeRabbi Eliezer 36:12 פרקי דרבי אליעזר ל"ו:י"ב

רבי אליעזר אומר: משבעה חדשים ילדה לאה את בניה, ולשבעה חדשים נולדו ליעקב אחת עשרה בנים ובת אחת, וכלם נולדו וזוגו עמו,

חויז מיוסף שלא נולדה זוגתו עמו שהיתה אסנת בת דינה ראונה לו לאשה, וחויז מדינה שלא נולדה זוגה עמה. אמרה: "הנלדה הזאת לנו דין ומשפט", על כן קרא שמה דינה.

Rabbi Eliezer said: Leah bare her sons after seven months, and in seven years there were born unto Jacob eleven sons and one daughter. And all of them were born, each with his partner with him, except Joseph, whose partner was not born with him, for Asenath, the daughter of Dinah, was destined to be his wife, and (also) except Dinah, whose partner was not born with her. She said: This child is (according to) justice and judgment, therefore she called her name Dinah

Pirke DeRabbi Eliezer, Sefaria Vocalized Edition (Public Domain) • Pirke de Rabbi Eliezer, trans. Rabbi Gerald Friedlander, London, 1916 (Public Domain)

64 ואתדבקות רוחא ברוחא

תניא از برانگیختن رحمت عظیم بر جرقه الهی در نفس، که صفت یعقوب است، سخن می گوید و «یعقوب را حیل را بوسید» را در همین پرتو تفسیر می کند. این با کاربرد بوسه در این مقاله برای پیوند روح با روح، که رحمت برین را فرود می آورد، هم خوان است.

Zohar I, 124b זח"א קבד, ב

Tanya, Likkutei Amarim 45:3 תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרים מ"ח:ג

... ויבך - לעורר ולהמשיך משם רחמים רבים על כל הנשמות ועל מקור נקטת ישראל, להעלותו מגלותו, ולניחזו ביחוד העליון אור-אין סוף ברוח-הוא, בבחינת נשיקיו, שהיא - אתדבקות רוחא ברוחא, כמו שכתוב: "ישקני מנשיקות פיהו", דהיינו, התקשרות דבור האדם ב"דבר ה' זו הלכה", וכן מחשבה במחשבה, ומעשה במעשה, שהוא מעשה המצות, ובפרט מעשה הצדקה וחסד. ד"חסד דרועא מינא", והוא בחינת חיבוק ממש, כמו שכתוב: ...

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

יادداشت كهوت

ראה זח"א קבד, ב. תניא פמ"ה.

65 אתדבקות רוחא ברוחא

يادداشت كهوت در اینجا از زوهر (זהר) نقل می کند که بوسه را «پیوستن روح به روح» می خواند. این گفتار حسیدی (مأמר, maamar) این تعبیر را درباره بوسه لایان برین به کار می برد.

Zohar, Chayei Sara 10:60-18:142 ספר הזהר, חיי שרה י:ס-י"ח:קמ"ב

AND SARAH DIED IN KIRYATH-ARBA, ETC. R. Abba said: 'Of Sarah alone among all women do we find recorded the number of her days and years and the length of her life and the place where she was buried. All this was to show that the like of Sarah was not to be found among all the women of the world. You may object that we find a somewhat similar record in connection with Miriam, of whom it is written, "And Miriam died there, and was buried there" (Num. 20 ...

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

66 نخستین برکتی که ה' به بشریت داد، این بود که زمین را پُر کنند و بر آن چیره شوند. این نشان می دهد که برکت به معنای افزایش و گسترش به سوی پایین است.

Genesis 1:28 בראשית א':כח

ויברך אתם אלקים ויאמר להם אלקים פרו ורבו ומלאו את-הארץ וכבשה ורדו בדגת הים ובעוף השמים ובכל-חיה הרמשת עליה-ארץ:

And G-d blessed them; and G-d said unto them: 'Be fruitful, and multiply, and replenish the earth, and subdue it; and have dominion over the fish of the sea, and over the fowl of the air, and over every living thing that creepeth upon the 'earth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

67 وعده' ה' به ابراهيم (ابراهيم) که همه خانواده های زمین به واسطه او برکت خواهند یافت. این وعده به منزله بالا آوردن همه جرقه ها به سوی قدوسیت خوانده می شود.

Genesis 12:3 بראשית י"ב:ג

ואברכה מברכיה ומקללה אאר ונברכוך כך כל משפחת האדמה:

And I will bless them that bless thee, and him that curseth thee will I curse; and in thee shall all the families of the earth 'be blessed

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

68 ونברכו כך כל משפחות האדמה ובזרעך

همان وعده به يعقوب (يعقوب) است، با افزوده شدن «و به واسطه نسل تو». از همین روست که آلتز ربه (آدمو"ר הזקן) از قدوسیت نسل يعقوب سخن می گوید.

Genesis 28:14 بראשית כ"ח:יד

והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה ונברכוך כך כל משפחת האדמה ובזרעך:

And thy seed shall be as the dust of the earth, and thou shalt spread abroad to the west, and to the east, and to the north, and to the south. And in thee and in thy seed shall all the families of the earth be blessed

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

69 ויעקב הלך לדרכו

پس از آن که لاوان می رود، يعقوب به راه خود ادامه می دهد. این به منزله بردن نور دعا به درون تورا (تורה, Torah) و فرمان های توراتی (מצוות, mitzvos) خوانده می شود.

Genesis 32:2 بראשית ל"ב:ב

ויעקב הלך לדרכו ויסעו-ע"בו מלאכי אלקים:

And Jacob went on his way, and the angels of G-d met him

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

70 ونמשך בחי' תורה . . דרך

این دست نویس چنین می خواند: «و در راه خود روانه شد، مرتبه تورا و میتصواها، که کار سراسر روز است»؛ و بدین سان تأکید می کند که نور بامداد در طول روز همراه برده می شود.

يادداشت كهوت

בבוק אדה"ז — יבל אבי יושב: ونמשך לדרכו בחי' תו"מ שזהו עסק כל היום וד"ל. ובכת"י 954 ג, א נמצא במקומו: "ובבחי' תורה . . כו' תורה שלאחר התפילה לגנוז האור כי טוב וד"ל".

71 تلمود از آیه ای استنباط می کند که «راه» به تورا اشاره دارد. بدین سان «راه او» را به مطالعه تورا پیوند می دهد.

Kiddushin 2b:6 קידושין ב' ב'

ומאי איריא דתני "שלש"? ליתני "שלשה"! משום דקא בעי למיתני "דרך" ו"דרך" לשון נקבה הוא, דכתיב: "והודעת להם את הדרך ילכו בה".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

درباره این نسخه

.the notes و our explanations ,the English translation ,This edition contains the Hebrew text

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

.Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0

.Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) از طریق سفاریا: (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Daf Shevui (CCO); Daat Bereshit Rabbah (Public Domain); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY); Daat Shemot Rabbah (Public Domain); Torat Emet 363 (Public Domain); Mishnah Torah, Yod ha-hazakah, trans. by Simon Glazer, 1927 (Public Domain); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); Kehot Publication Society (CC-BY-NC); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC); Pirke DeRabbi Eliezer, Sefaria Vocalized Edition (Public Domain); Pirke de Rabbi Eliezer, trans. Rabbi Gerald Friedlander, London, 1916 (Public Domain)

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>

ترجمه و شرح انگلیسی: با کمک هوش مصنوعی (openai/gpt-6-luna-pro:batch) برای likuteitorah.com تهیه شده و با متن عبری و سفاریا مقابله شده است؛ هنوز ویراستار انسانی آن را بازبینی نکرده است. لطفاً هر مطلب مهمی را با متن عبری مقابله کنید.

ربه خواست که ماماریم پارشای آن هفته، «پارشای حسیدی»، در همان هفته و در طول هفت روز آن آموخته شوند (Sichah of Shabbos Parshas) likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309). چرا آن را بیاموزیم و برکات ربه: -likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha

پروژه‌ای رایگان و غیرتجاری؛ هیچ چیز در اینجا فروخته نمی‌شود. وابسته به Kehot, Sefaria یا کتابخانه لوباوویچ نیست. © likuteitorah.com

از likuteitorah.com/fa/torah-ohr/vayeitzei/5

تقدیم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربه، رب لیوی ییتسخاک